

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός θνήσκει έμια
δειλή πός δέ φοβόται την
λήθηα—ΥΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους ον-
τισμούς της ναύτας.
ΒΝΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ζ' * ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 30 ΤΟΥ ΤΡΥΓΗΤΗ 1909 * ΓΡΑΦΕΙΝ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗ ΑΡΙΘ. 2 * ΑΡΙΘΜΟΣ 355

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΓΚΑΙΤΕ. Φόουστ (μετάφρ. Πέτρου Βασιλικού)
- ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΔΙΠΛΑ. 'Η Μοδιστρούλα.
- ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Φυλλάδες του Γερο-
δίου (συνέχεια).
- Γ. Κ. ΖΕΡΒΟΣ. 'Η λογοδοσία μου.
- ΙΑΑΣ. Σαμιοθράκη.
- ΛΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ. Στρατό, μά και συμμάχους.
- ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΣ. Στο χάος.
- ΠΕΤΡΟΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ. Σπικωμένες φυγές.
- ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ-Ο.ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ-ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΣΤΟ ΧΑΟΣ

Δεκαπέντε μέρες τώρα, από τη μέρα που ξέσπασε το Στρατιωτικό κίνημα, ζούμε μέσα σε πηχτό σκοτάδι. 'Η πρώτη πράξη της 'Επανάστασης μπορούσε να πορευτεί προς πέτυχη. Μά θα πέτυχε και η δεύτερη πράξη της που θα ξετυλιχτεί με το άνοιγμα της Βουλής; Θα πέτυχει και η τρίτη και η τέταρτη και όλες οι κατοπινές της πράξεις;

Γιατί όλοι το βλέπουμε πως ζούμε σήμερα κάτω από μιάν ΑΡΧΙΝΗΣΜΕΝΗ επανάσταση. Δηλ. βρισκόμαστε ακόμα στο "Αλφα" κ' έχουμε άλλα είκοσιτρία ψηφιά να πηδήσουμε για να φτάσουμε στο τέλος της. Και κανείς δεν μπορεί, στο μέσα κι α βρισκείται στα πράματα, να προμαντέψει και να προφητέψει από τώρα το δρόμο που έχουμε να τρέξουμε. Χάος που τρεμοφέγγει σε δαύτο μιά φωτερή λουριδίτσα, το σπάσιμο της βουλευτοκρατίας = φαυλοκρατίας. Γιατί το Κράτος σήμερα δεν κυβερνείται πιά από το Βασιλιά κι από την Κυβέρνηση. Μά και ποτέ κυβερνήθηκε απ' αυτούς; Το σωστότερο: Το Κράτος σήμερα πιά δεν κυβερνείται από το Βουλευτή. Κυβερνείται από το Στρατό ή από το Λαό, από καθώ, πολύ σωστά, ή α θέτε ακόμα, και πολύ διπλωματικά, το είπε ο κ. Ζορμπάς, οι αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και στρατιώτες παναστατήσανε όχι ως στρατιωτικοί μά ως πολίτες "Ελληνες."

'Αδιάφορο. Ούτε κέφι έχουμε ούτε ανάγκη είναι να παίζουμε με τις λέξεις. Παίρνουμε τα πράματα καθώς φαίνονται. Και τα πράματα φωνάζουν πως γιά την ώρα μάς κυβερνάει ο Στρατός. Λίγο μάς νοιάζει. "Ας μάς κυβερνήσει όποιος θέλει. Μόνο ο σημερινός βουλευτής να πάψει να μάς κυβερνάει. Μόνο ο κ. Μπουφίδης κι ο κ. Στράτος κι ο κ. Τριανταφυλλάκος και κάθε άλλος όμοιος τους κύριος ν' απο-

στρατευτούνε. Νά, από μιάς κι αρχής ο δικός μας ο αγώνας και νά, που σήμερα ευτυχήσαμε να χαρουμε τη νίκη του.

Στρατοκρατία σήμερα, ίσως Λαοκρατία αύριο, ίσως 'Οχλοκρατία μεθαύριο. Δεν μπορεί. Μιά και μ'ήκε η 'Επανάσταση στο δρόμο της θα κάνει όλους αυτούς τους σταθμούς και η ιστορία μάς λέει πως καμιας επανάστασης ο δρόμος δεν ελτανε στραμμένος με τραντάφυλλα. Τα τραντάφυλλα βρίσκονται στο τέλος του δρόμου και για νάν τα φτάσει μιά 'Επανάσταση έχει να προπατήσει πρώτα γιά καιρό πάνω σ' αγκάθια, σε λάσπες και σ' αίματα.

Μή, το κλαίτε το Σύνταγμα που καταλύεται σήμερα. Τέτιο Σύνταγμα καταλασπωμένο και κατακουρελιασμένο μακάρι νάχε από καιρό καταλυθεί. Το Σύνταγμα θέλουμε μετά το ΑΛΗΘΙΝΟ, που θα μάς φέρει η 'Επανάσταση σά βγει από το σημερινό χάος και μπει στο δρόμο της Δημιουργίας. Ο λαός που λειψύτη πέθανε πιά και πιασμένο με το κλομαπαλωμένο Σύνταγμα του Νεκρών ανάσταση δεν καρτερούμε. 'Οχι. Καρτερούμε δημιουργία νέας ζωής, που θα μάς φέρει το νέο βουλευτή, τον αχρίανό—τον αληθινό αντιπρόσωπο του λαού κι όχι τον άχρειο ξεπορευτή του και ξεμεταλλευτή του—το βουλευτή που θα δώσει την ήθική και όλική χειραφέτηση σ' αυτόνε το σκλάβο λαό και θα τον οδηγήσει στο δρόμο της Λευτεριάς και της 'Αλήθειας.

ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΣ

Φ Α Ο Υ Σ Τ,

Λάσος και σπήλαιο.

ΦΑΟΥΣΤ (μόνος).

Πνεύμα ύψηλο, μου τάδωσες όλα, όλα δσα γύρεψα. Μάταια την είδη σου δέ μου έδειξες στη φλόγα. Μου έχεις δώσει τη λαμπρή φύση γιά βασιλείο, δύναμη γιά να τη νιώθω, να τη χαίρομαι. 'Οχι μονάχα θαμασμό της κρύο μου άφινεις, μά μου χαρίζεις στο βαθύ της κέρφο, όπως σε στήθος φίλου να κοιτάζω. Περνάς των ζωντανών το πλήθος μπρός μου και τάδέρφια μου δείχνεις να γνωρίσω σ' ήσυχια λόγγια, σε νερά κι άγέρα. Και σά βογγάει και σάκει στο δάσο ή μπόρα, κι ο ψηλός πεύκος πέφτοντας γκρεμίζει κλαδιά, κορμούς πλαγιών δέντρων, σπώντας,

κ' ή ράχη βροντάει κόψια στην πεσιά τους, σε σπήλαιο μ' όδηγός ασφαλισμένο, με δείχνεις στον έαυτό μου και στο στήθος κρυφά, τριόβαθα θάματα μου άνοίγεις. Κι όταν το λαγαρό φεγγάρι άγγάντικα πραυντικό ανεβαίνει, μου σαλέθουν από γκρεμούς και λόγγια όβρα πανάρχαιου κόσμου άργυρές μορφές και γκληνέθουν την άσπτηρή χαρά του στοχασμού.

Πώς ο άνθρωπος το τέλειο δεν το φτάνει, το νιώθω πιά. Μου έδωσες πλάι σε τόσο το γήτεμα, που στους θεούς με φέρνει, το σύντροφο, που δέ μπορώ χωρίς του πλέον, αν και κρύος κι αδιάδης, στον έαυτό μου με ταπεινώνει, και με μιά άχνα μόνο τα έώρα σου στο τίποτε τάλλάζει.

Στα στήθη μου ξανάδει μιά άγρια φλόγα άκρωτα γιά την ώρα έκαίνη εικόνα. Έτσι από όρμη σε απόλαψη, τρακίζω και λίσω στη απέλαιψη γιά τμή.

(Έρχεται ο Μεφιστόφελης)

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ.

Δέ οας χόρτασε άκέμα ατή ή ζωή; Σκοινί λουρι το ίδιο το κορμάκι! Γιά μιά φορά καλή είνε ή δοκιμή; μά ύστερα πάλι νέο κάτι.

ΦΑΟΥΣΤ.

'Ηθελα νάχες πιδ καλή δουλιά, παρά να μου χαλάς την εύτυχία.

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ.

Καλά! Σ' άφίνω σε ήσυχία; Δεν πρέπει να το λές στα σοβαρά. 'Απόνα σύντροφο άχαρο, τραχύ κι αλλόκοτο ο χαμός μικρός αλήθεια. Κανείς του δίνει με τα χέρια πλήθια! Τι του άρέσει και τί όχι, δέ μπορεί απ' τάφεντός τη μούρη να το δει.

ΦΑΟΥΣΤ.

Αυτό μου πρέπει αληθινά! Νά του χρωστώ, που μ' ένοχλει, και χάρη.

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ.

Δίχως έμένα, φουκαριά, τί δρόμους ή ζωή σου θάχε πάρει; 'Από τις άρες μάρες σ' έχω δά της φαντασίας τώρα καιρό κουράρει; έγώ αν δεν ήμουν, θάχες πιά από τη σφαίρα τούτη ξεμπαρκάει. Τι θές κι όπου σπηλιά, βράχος σκισμένος,

μού είσαι, σά μπούφος, κουρνιασμένος ;
 "Όθε μούσκλο μουχνό και μευσκεμένη πλάκα,
 ρουφάς θροφή, σάν τή μουσάκα ;
 Ξεφάντωση γλυκιά, χαριτωμένη !
 Στήν κοιλιά σου ο δειτώρος πάντα μένει.

ΦΑΟΥΣΤ.

Νιόθεις, εδώ στην έρμω ή πλάνησή μου
 ποιά νέα δύναμη δίνει στη ζωή μου ;
 Τήν εύτυχία μου αν μπόριες να υποψιάσεις,
 ω θάσουν τόσο σατανάς να τη ματιάσεις.

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ.

Γλέντι υπεργήινο ! Να πλαγιάζει
 στο βουνό με τη νότια της νυχτός
 και γις κι ούράνια μ' αναγάγια ναγκαλιάζει,
 να φουσκώνει ο σά νάτανε θεός,
 να ψάχνει μ' υποψιάρα όρμή της γις τὰ βύθη,
 ελο τὸ ἐξάμερο έργο να τάνουει στα στήθη,
 ναπολαθαίνει γαύρος—πὶ ξέρω κ' ἐγώ ;—
 να ξεχειλίζει σὲ γητιές, σὲ πᾶν να λιόνει,
 πάει ο άνθρωπος ο δόλιος σὲ καλό,
 και στερνά τὸ ὕψηλὸ τὸ σοφικὸ*) (μὲ χειρονομία)
 δὲ στέκει να τὸ πὼ πὼς—να τελιόνει.

ΦΑΟΥΣΤ.

Ντροπή !

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ.

Σὰ να μὴν εἶν' τῆς ἀρεσιᾶς σας
 σεμνά «ντροπή» να λέτε δικαίωμά σας.
 Στάγνὰ ταυτιὰ ἐκεῖνα δὲν πάει να φτάγουν,
 πὸ δίκως τους ἀγνές καρδιές δὲν κάνουν.
 Κοντολογίης, ἀφίνω τάφεντὸς—
 σὰ βρίσκει γούστο—να γελιέται μοναχός.
 Δὲν τὸ βαστά μακρύτερα ὄμως.
 Σὰ νάχεις κίελα λαχανιάσει,
 κι ἂν πιότερο κρατήσῃ, θὰ σὲ πιάσει
 ἢ τρέλλα, εἴτ' ἀνατρίχιασμα και τρόμος.
 Μὰ φτάνει ! Ἡ ἀγάπη σου εἶνε μέσα καθισμένη
 κι ελα τῆς εἶνε μαύρα και θολά,
 ἀπὸ τὸ νου τῆς ἢ ἔγνια σου δὲ βγαίνει
 σ' ἀγαπάει πάρα ζυανάτα.
 Στὴν ἀρχὴ τὸ πάθος σου εἶχε ξεχειλίσει,
 σὰ ρυάκι ἀπ' τὸ λιομένο χιόνι φουσκωτό
 μὲς τὴν καρδιά τῆς τόχεις ελο χύσει,
 και νὰ τὸ ρυάκι σου ξανά ρηχό.

*)=Intuition. Τὸ ἔβρεμα τὸ χρωστῶ μαζί μὲ ἄλλα
 στὸ σοφὸ φίλο μου Κ. Θεοτόκη.

ΠΕΤΡΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ

ΣΠΑΣΜΕΝΕΣ ΨΥΧΕΣ

Στὰ χέρια
 τῆς ΠΕΤΡΟΥΔΑΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ
 τὰ φιληνισένια και τὰ θαματουργά
 πὸν ξέρουνε κι ἀνοίγουν όλες τῆς πόρτες
 τῆς Καλοσύνης
 βάζω-απουργιᾶκια νιογέννητα και λιγόχρονα-
 τίς ΣΠΑΣΜΕΝΕΣ ΨΥΧΕΣ
 να χαροῦνε λίγο τὸν ἥλιο
 πρὶ νὰ πεθάνουν.

«Ἐταί κἀποια κοντάρια ὁμορφα
 και πλεικᾶτα σποῦν, δεαν ἢ σημαία
 εἶνε μεγάλη και φουήξει βογιές».

Πετρούλα Ψηλορείτη

Δ'.

ΤΡΙΟΜΦΑΛΗ

Ι.

Ἐνας ἥλιος ἀρρωστος, ἀσκημος, χωρὶς ἀχτίδες

Νομίζω, ἀντὶ στοὺς λόγγους να τὸ στρώσει,
 θάστεκε τάφεντη τοῦ τρανοῦ,
 τὰ κόπια τῆς ἀγάπης να πλερόσει
 τοῦ δύστουχου τοῦ μαίμουδιού.

Τῆς φαίνεται ὁ καιρὸς μακρὸς φριχτά·
 στέκει σὲ τζάκι και τὰ σύγνεφα κοιτάει,
 πάνω ἀπ' τὸ κάστρο πὸν περνουν ψηλά.
 Νάμουν πουλάκι ! να πὼς τραγουδάει
 ελο τὴ μέρα, εἴτ' μισὴ νυχτιά.
 Πότε χαρούμενη εἶνε, πὸν συχνὰ θλιμένη,
 πότε κλαμένη ὅσο μπορεί,
 κι ἀπὲ ἡσυχῆ ξανά, κανεὶς θαρρεὶ,
 και πάντα ἐρωτεμένη.

ΦΑΟΥΣΤ.

Ἄχιά ! Ἄχιά !

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ.

Δὲ θὰ μὸν πέσεις στὴ θηλιά ; !

ΦΑΟΥΣΤ.

Μιὰρὲ ! μακριὰ ἀπὸ μένα
 μὴ μελετᾶς τῶριο τὸ πλάσμα ! Μὴ
 τὴν πιθυμιά γιὰ τὸ γλυκὸ κορμί
 φέρνεις ξανά στὰ μανιωμένα φρένα !

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ.

Τί θεὸς λοιπὸν ; Θαρρεὶ πὼς τόχεις σκάσει,
 κι ἀπάνου κάτω αὐτοῦ τόχομε φτάσει.

ΦΑΟΥΣΤ.

Κοντὰ τῆς εἶμαι, ὅπου κι ἂν εἶμαι ἀκόμα,
 δὲν τὴ χάνω ποτέ, δὲν τὴν ξεχνώ
 ναί, και τὸ ἴδιο τοῦ Κυρίου τὸ σῶμα,
 σὸν τὰγγίζου τὰ χεῖλη τῆς, φρονώ.

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ.

Καλά, ἀδερφέ ! Κ' εἶνε γιὰ τὸ ζευγάρι,
 πὸν μὲς τὰ ρόδα βλάστησε σου φρονῶ τὴ χάρη.

ΦΑΟΥΣΤ.

Χάσου, ρουφιάνε !

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ.

Ἐγὼ ! Σιὲς βρίστε, ἐγὼ γελῶ.

Ἄ θεός, πὸχει πλάσει νιοὺς και κόρες, ἔχει
 πάρει και τὸ ἔργο αὐτὸς τὸ εὐγενικό,
 στὴν περίσταση μόνος να συντρέχει.
 Ἐμπρός ! Κανένας σὲς λυπάται !
 Στὴν κάμαρα τοῦ κοριτσιού σας πάτε
 κι ὄχι σὲ θάνατο, πιστέβω.

και χωρὶς ζεστασιὰ θαμποκυλοῦσε και τὴ μέρα
 ἐκείνη ἀπάνω ἀπὸ τὸ Παρίσι, πλανταγμένος μέσα
 στοὺς καπνοὺς και στὴν ἀντάρα.

Δὲν εἶτανε ἥλιος αὐτός, ἔμοιαζε πὸν πολὺ μὲ
 τ' ὀλόγιμο φεγγάρι, τὸ αὐγουστιάτικο, πὸν εὐτὺς
 ὡς πεθάνει ἡ μέρα, ἀργούφωνεταὶ αὐτὸ—ἐξαφτὲ
 ρουγο στὴν κηδεία—πίσω ἀπὸ τὰ ἑλληνικά μας τὰ
 βουνά, αἱματωμένο κι ἀπελπισμένο.

Τὰ νιοφυτεμένα δεντρούλακια τὰ λιγνόκορμα
 κ' οἱ ξεμοναχέμενοι κλάδοι τρεμολυγίζανε σὲ ἀλα-
 φροπάττημα τοῦ ἀνέμου, ἐνῶ τ' ἀψηλά κυπαρίσσι
 τὰ γέρικα και πυκνόκλαδα στεκόντανε γραμμὴ
 γραμμὴ δίπλα στοὺς τάφους, ἀσάλευτα και συλ-
 λογισμένα. Ὅμοια στέκονται—θυμῶστε ;—σὲ κά
 ποια κονίσματα βυζαντινά, δίπλα σὲ ἀγίους πὸν
 πεθαίνουν, ἀγγίλοι ψυχαρπάχτες μὲ σφιχτοδιπλω-
 μένα τὰ φτερά.

Κι ὅμως μ' ὄλην αὐτὴ τὴν ἀλυγισιά και βρ-
 ριογραμμισμένη τῶν θλιβερόψυχων κυπαρισσιῶν, τὸ
 νεκροταφεῖο Μονπρναὲς ἀρχίζε πιά τις μέρες ἐκεῖνες
 να νοιῶθει σὲ δέντρο μιὰ βαθεῖα κ' ἡδονικιᾶν ἀν-
 τριχίλα. Κάποια πουλιά ἀπάνω ἀπὸ τὰ μνήματα
 πετούσανε σαιτευτὰ (μὴν εἶσαν χελιδόνια ;) και
 κάποιο μῆνημα χαρᾶς κελαδιστὰ ἀφήνανε να πέφτει

ΦΑΟΥΣΤ.

Ποιά εἶν' ἡ οὐράνια χαρὰ στὴν ἀγκαλιά τῆς ;
 Στὰ στήθη τῆς να ζεσταθῶ ἂν γυρέβω,
 πάντα μὴ δὲ γρικῶ τὴ συμφορὰ τῆς ;
 Ὁ ἐρμωσπίτης δὲν εἶμαι, ὁ λιποτάχτης,
 τὸ τέρας, τὸ χωρὶς γαλήνη και σκοπὸ,
 πὸν βογγάει μὲς τὰ βράχια, σὸν ὁ καταράχτης,
 μὲ πόθου μανητὸ πρὸς τὸ γκρεμὸ ;
 Κι αὐτὴ πλάι, νουὺς ἀθῶος, καταχνιασμένος,
 σὲ καλυθάκι σὲ λιθάδι τοῦ βουνοῦ,
 κι ὄλος ὁ κόσμος τῆς κλεισμένος
 σὲς ἔγνιες τοῦ νοικοκυριού.
 Κ' ἐμὲ τοῦ θεομίσητου δὲ φτάνει τὸ
 πὸν ἔχω τὰ βράχια σείσει
 και τάρριξα σωρό !
 Ἐσκαψ' αὐτῆς, τῆς γαλήνης τῆς μνήμα !
 Ἐσὺ, κόλαση, γύρεψες τὸ θύμα !
 Βόθηθα, κόντуне, σατανά, τὸ βάσανό μου !
 Ἄς γένει εὐτὺς, ὅ,τ' εἶνε να γενεὶ !
 Κι ἂς πέσ' ἡ μοῖρα τῆς σωρὸς ἀπανωθὸ μου
 κι ἀντάμα μου κι αὐτὴ ἂς ἀφανιστεῖ !

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ.

Πὼς ἀναψε, πὼς πάλε καίει !
 Σὺρε δὸς τῆς, τρελλέ, παρηγοριά !
 Τὸ τσέρβελὸ τους σὸν τὰ βρεὶ στενά,
 πὼς ἔφτασε τὸ τέλος κίελα λέει.
 Χαρὰ στὸν πὸν γένναῖα κρατεῖ !
 Μὰ ἐσὲ σὲ ξέρω γιὰ καλὰ διακολεμένο.
 Σαχλότερο στὸν κόσμο δὲ βρίσκω ἄλλο τι
 ἀπόνα διάκο ἀπελπισμένο.

ΓΚΑΙΤΕ

(Με: αἰρηστική δοκιμὴ
 ΠΕΤΡΟΥ ΒΑΣΙΛΑΙΚΟΥ)

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΗΝ ὉΣΩΠΟΡΤΑ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Καλλιτεχνικὴ ἔκδοσις τοῦ «Σεράπιου» τῆς
 Ἀλεξάνδρειας, μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ συγγραφέα.
 Πουλιέται σὲ γραφεῖα τοῦ «Σεράπιου»
 (Revue «Serapion». Alexandrie — Egypte)
 φρ. 5. Γιὰ τοὺς συντρομητάδες τοῦ «Σερά-
 πίου» και τοῦ «Νουμᾶ» φρ. 3.

ἀπὸ δεντρὸ σὲ δεντρὸ.

Και τ' ἀκρὸκλωνα μπουμπουκία, τὰ σφιχτοφα-
 σκωμένα και θροχνα, ἀρχίζαν να ζυπνοῦνε και ν'
 ἀπλώνουν στὸν ἀέρα τὰ χερᾶκια τους, πὸν τρέμανε
 κατακόκκινα ἀπὸ τὸ ἀνοιξιᾶτικο κρῦο. Και κάτω
 σὲ χῶμα, τὸ νοτιμένο ἀκόμα ἀπὸ ἀπόμακρες χει-
 μωνιάτικες μπόρες, τὰ ταπεινὰ χορταράκια, πὸν
 σκληρὰ κι ἀχάριστὰ τὰ ποδοπατοῦμε ὄλοι, ἀγάγια
 ἀγάγια ξεκινούσανε, ἀπ' ὄλες τις παράμερες γωνιές
 και μὲ τῆς σοφῆς ἀγάπης τὴ γόνιμη ὑπομονὴ προ-
 χωρούσανε, προχωρούσανε κι ἀδερφοσυμῖχανε τοὺς
 τάφους.

Ἐνας Εὐαγγελιστὸς ἔπεφτε βαρῆς ἀπάνω σ' ὄλη
 τὴ γις κ' εἶσανε χιλιάδες ἀγάπης μαντατοφόροι
 Γραβρήλ τὰ χελιδόνια, χιλιάδες ὑποταχτικὲς, γλυ-
 κὲς Μαρῖες τὰ φουσκωμένα δέντρα και παντοῦ,
 μέσα σὲ χῶμα, μέσα σὲ μάτια τῶν κλαδιῶν πὸν
 ἀρχίζαν να ξενοσταζοῦν και ν' ἀνοίγουν, μέσα στὸν
 ἀέρα τὸ χρυσοπασπαλισμένο γύρη, παντοῦ ἀπαλό-
 τρεμε και ποδοανατρίχιαζε, μὲ δημιουργικῆς ἡδο-
 νῆς παθιαῖκο ρυθμὸ, μιὰς ἀσεμνότητης Σύλληψης
 ἢ ἀπέραντη γλύκα.

Κι ἀκόμα πὸν πολλὴ ἀνοιξὴ ἀπλόχερα ἀσω-
 τεύανε μέσα σὲ νεκροταφεῖο, τὴν ἀπομνησμεριᾶ-

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ

(ΤΟ ΝΗΣΙ)

Αφιερώνεται στους νέους

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Κάποιος ταξιδιώτης που είναι από φυσικό του και δουλευτής, μου έδωσε ένα χειρόγραφο του να διαβάσω. "Επειδή αυτό που λέγει το χειρόγραφο μου φάνηκαν πως μπορούσαν να χρησιμεύουν σε μερικούς νέους να τα διαβάσουν και να τα στοχαστούν, και επειδή αυτός ο ίδιος, καθώς με βεβαιώνει, δεν μπορεί να κάνει το βιβλίο του καλλίτερο ούτε έχει καιρό να διορθώσει τα τυπογραφικά δοκίμια, τον παρακάλω να μου επιτρέψει να το δημοσιεύω όπως είναι, κάνοντας εδώ τις τυπογραφικές διορθώσεις. "Επειδή είμαι πολύ γνωστός του μ' άφησε να κάνω ό,τι θέλω.

Το βιβλίο αυτό που είναι μάλλον δοκίμιο, φαίνεται πολύ προσωπικό και περιέχει κάποια ψυχολογική ανάλυση ενός συγκαιριού και νέου ανθρώπου σχετικά με την εθνική του συνείδηση. Γι' αυτό νομίζω πως μπορεί να ενδιαφέρει τους νέους του έθνους του.

Αθήνα, 31 τού Αζωνάρη 1909.

ΙΔΑΣ

ΘΑΛΑΣΣΑ

Σ' ένα ακρογιάλι έρημο της Θράκης, ώρα μεσημέρι, περπατώ, αφού βγήκα από τη φθινοπωριατική δροσάτη θάλασσα. Και μου φαίνεται η θάλασσα σά γυναίκα αγαπημένη που την έκανα δική μου και μόλις αποχωρήστηκα από την αγκαλιά της. Και τώρα κάθομαι στον πολύ κλειστό και γνώριμο γιαλό κάτω από μια δρύ μεγάλη που τα φύλλα της τ' αναδειύει ο μπάτης δροσερός, και μουρμουρίζουν ατέλειωτα. Κυτάζω μπροστά θάλασσα που τρεμολάμπει σά φόρεμα βασιλικό φασμένο με χρυσαφένια άστρα, και μαγνητίζομαι. Άριστερά κυτάζω θάλασσα που στολίζεται με ζεστά, ήδονικά, μαθεϊά χρώματα δλο πάθος, και συλλογίζομαι γυναίκα πολύτροπη που κάπου θα την εγνωρίσω. Κυτάζω έπειτα, πρώτη φορά προσεχτικά, πέρα στα δεξιά και άγναντεύω, σ' αυτή τη γνωστή από τα

τική εκείνη ώρα, μια πεντηκονταριά νέοι, που γελαστοί και πολυθρόβοι καταφτάνανε όλοένα και διασκορπιζόντανε εδώ κ' εκεί, ζητώντας έναν τόφο. Πάντα τέτοια μέρα, 25 τού Μάρτη, οι Έλληνες σπουδαστές του Παρισιού μαζεύουνται γύρω στο ξενητεμένο μνημα του Κοραή και το στεφανώνουν με τὰ σεμνά λουλούδια που τόσο αγαπά το χώμα της Άττικής μας κι ο μενεξεδένιος ούρανός της το βράδι, κάθε βράδι, σά βσιλεύει ο ήλιος.

Μαζεύουνται στο γραφείο του Συλλόγου τους, φωνάζουν, γελούνε, συζητούνε, βρίζονται κ' έπειτα σωμαίνουνε, βάζουνε το λάβαρο μπροστά το χρυσοπλουμισμένο με την κουκουβάγια και ξεκινούνε σοβαροί, ποζάτοι, φρεσκοζουρισμένοι (μερικοί από τη βιάση τους έχουν πετοκόψει τὰ μάγουλά τους) συγκινημένοι, με φράκα και με γάντια και με πατριωτικό παροξυσμό, σεράμενοι, κουνάμενοι.

Γύρω στο σεμνότατο μνημα του Κοραή βγαίνουν τὰ καπέλα τους, διορθώνουν με το χέρι τὰ μαλλιά τους, βηγουλίζουνε λίγο κι άνερουφούνε για να πάρουνε μια δόση ακόμα σοβαρότητα και πόζα, και, άλλοι άκκουμπισμένοι στα κάγκελα των διπλανών τάφων, άλλοι στα δέντρα ή στα μπαστούνια τους σά ξύλινη σάση προσοχής, άκούνε. Άκούνε κάποιον

παλιό τὰ χρόνια και την πολυαγαπημένη θάλασσα, ένός ψηλού νησιού μορφή εὐγενική που τ' ονομά του από τὰ παλιά τὰ χρόνια το ξέρουν οι άνθρωποι και άκούγεται σά μουσική. Το είχα άκουστά και γώ και στο χάρτη το είχα κάποτε ιδωμένο. Πρώτη φορά όμως τώρα μου φανερώθηκε στ' άλληθια. Λαχταρώ να μείνω πάντα έτσι, μαγεμένος, και να νοιώθω αιώνια με την ίδια ένταση την τωρινή εὐτυχία. Και ύστερα θέλω να φωνάξω την εὐτυχία μου, να της δώσω μορφή αιώνια, άφου δε δύνομαι να την κρατήσω άλλοίωτικα αιώνια στα σωθικά μου. Και όμως δεν μπορώ να δώσω μορφή στ' αίσθημα, και παθαίνομαι και χαλώ έτσι μοναχός μου την ώριμασμένη εὐτυχία μου αναταράζοντάς την με πόθους άνεπλήρωτους.

Άλλη μέρα, σταχτερό άπόγεμα σέ ξένα ακρογιάλια. Ήταν συννεφιά και στάθηκα στην ακροθαλασσιά κυτάζοντας τη φουσκωμένη θάλασσα και φουσομανούσε ή νοτιά σά να ήθελε να με πάρει. Μ' έπιασε ο φόβος εκείνος ε άνετήγητος που με παίρνει κάθε που νοιώθω πως είμαι μόνος στον κόσμο και δεν μπορώ να διακρίνω κανένα δεσμό μου με κανέναν άνθρωπο. Αισθάνομαι όπως αισθάνεται ίσως καιιά φορά ή γή που στριφογυρίζει μέσα στο χάος ξεμοναχιασμένη από τ' άλλα σώματα που και αυτά στριφογυρίζουν μέσα στο χάος, χωρίς κανέναν δεσμό να τὰ συνεδένει άναμεταξύ τους. Και είμαι τότε ξεριζωμένος από την κοινωνία και γίνομαι πράμα χαμένο στον κόσμο και ανατριχιάζω. Τότε ήθελα κάποια φωνή αγαπημένη να μου λέει: «Και αν είσαι σὺ έρημος στον κόσμο, είμαι και γώ μόνος, έρχομαι μαζί». Μα εκείνο τ' άπόγεμα το σταχτερότατο, δεν άκουγα καιιά φωνή και πήρα τον ίσιο δρόμο μου πάλι και περπάτησα στην ακροθαλασσιά ως που ή άνησυχία μου έγινε αγάλι αγάλι λύπη και ύστερα άναίσθησία.

Πάλε ήλιολουσμένο μεσημέρι. Σ' έναν άψηλό γιαλό πήγαινα, και κεί δά στήν άμμουδιά είδα κοπέλα με κοντό φουστάνι, σηκωμένα μαλλιά και γυμνά ποδάρια που ξέπλενε στη θάλασσα κάτι άνατολίτικα χαλιά. Μερικά ήτανε ριχμένα χάμω στην άμμο, μερικά ήτανε στοιβαγμένα σωρό σ' ένα τοιχάκι επάνω. Ένα άγόρι ως δέκα έφτά χρονών, ζμποφο, γυμνοπόδαρο στεκόταν πίσω από το τοιχάκι με τὰ χέρια στις τσέπες και κύταζε πότε κατά τη θάλασσα, πότε κατά το κορίτσι. Στάθηκα στο ψηλό το περιγιάλι και κύταξα πέρα τη θάλασσα και το

που προχωρεί κίτρινος και μισοπεθαμένος και το χέρι του σύνωμο τρέμει κ' ή φωνή του στην άρχή ξεψυχά, πνίγεται, βραχνοσκούζει «Κόριοι!» και νομίζεις κράζει: «Βοήθεια! Πνίγομαι!» Μα ύστερα, ποιός να το πιστεψε, ή φωνή αυτή ή μαρμαζάρινη άντρεϊεύεται, άναντρανίζει, ύψώνεται κι άναρσεί σαν μπύσμα γάργαρο νερό και ποταμός πιά φουσκωμένος, που γκρεμοσάκισε τους φράχτες, παίρνει φόρα και κατακυλά σά χαλίγια τὰ γλωσσολογικά συστήματα και τὰ χοντοκομένα φανεράνικα παινάδια και τις κούφρες άλαφρόπετρες του αερόμαλου πατριωτισμού: «Μκραθωνομάχοι, Σαλαμινομάχοι, έκλεχτή φυλή, Περικλής, Πατρίς, Μητρίς». Βεγγαλικά. Και χύνονται όλοι να τότε συχαρούνε: «Ωρατος λόγος! Μπράβο!» Στο τέλος προπάντων: «Σε συχαίρω, φίλε μου!»

Κρεμούνε έπειτα το βαρύ στεφάνι στο λαιμό του Κοραή με τρόπο που να φαίνονται οι κορδέλες με τὰ χρυσά γράμματα και φεύγουνε τρεχαπετάμενοι για το καφεείο πάλι, να τελειώσουν την παρτίδα το πόκερ που είχαν άρχισει και που το επεισόδιο αυτό τους είχεν άναγκάσει ν' άφήσουνε στη μέση. Μιά στιγμή οι φωνές κ' οι έπιπολαιότητες κ' οι φανεραρόνιες τών ανθρώπων ταραζάνε τη σεμνή σοβα-

νησί, και κάτω μου το ζμποφο το ακρογιάλι, κύταξα και το κορίτσι το ξυπόλυτο που έμπαινε στη θάλασσα ως τὰ γόνατα, ξέβγαζε τὰ χαλιά και έβγαίνε πάλι, και έσταζαν νερά στού μαύρου της φορέματος την άκρη, και τὰ πόδια της ήτανε βρεγμένα. Τ' άγόρι σιγά, άμα με είδε πως παρατηρούσα, τράβηξε ήσυχα λιγάκι πέρα πέρα στις βάρκες τις ψαράδικες τις άνασυρμένες στην άμμουδιά. Το κορίτσι τελείωσε τη δουλειά κήθησε στο τοιχάκι και πήρε από χάμω τις μαύρες κάλτσες της για να τις φορέσει έθαξε τὸ ένα πόδι της επάνω στο άλλο σηκόνοντας και το φουστάνι της έτσι που τὰ γυμνά ποδάρια της φαίνονταν ως άψηλά, και κάθε τόσο σήκωνε το κεφάλι της κατά μένα για να δει αν τη βλέπω. Η θάλασσα έλαμπε με δλα τὰ λούσα της στον ήλιο τον πρωινό. Και σηκώθηκε δρθιο το κορίτσι και άφου φόρεσε τὰ παπούτσια της, μάζεψε από καταγής το μεσοφόρι της, το πέρασε από πάνω από το φουστάνι της, και έλυσε το φουστάνι και πέρασε από μέσα το μεσοφόρι και ξανάδεσε από πάνω το φουστάνι, και με κύταζε πάντα. Έπειτα διόρθωσε τὰ μαλλιά της με άνασηκωμένα χέρια. Το μπουστο της τον άφησε μισό ξεκούμπωτο μπροστά. Σιγά σιγά, με τὰ χέρια στις τσέπες, σαν άδιάφορο, έρχόταν πίσω το άγόρι, το καύμένο το άγόρι, το μόλις έφηβο που ήταν άρρωστο από τους πρώτους πόθους του για κορμί γυναίκας. Το κορίτσι άμα το είδε το φώναξε να έρθει να πάρει τὰ πράματα μ' ένα άμαξάκι που ήταν εκεί δά πέρα. Κα φόρεσε την ποδιά της και πάλι διόρθωσε λιγάκι τὰ μαλλιά της, και περπάτησε λίγο στο τοιχάκι επάνω για να την ιδω, και ύστερα σιγά σιγά άνέβαινε τον άνήφορο κατά μένα. Το άγόρι τράβηξε προς το άμαξάκι, μα άντι να βάλει τὰ χαλιά πλάγιασε μέσα αυτός με τὰ πόδια του έξω, άκουμπισμένα στον άμμο. Μάς κύταζε και είχε κάποιαν άόριστη κακοδιαθεσία από πόθους έρωτικούς και από ζήλεις φαρμακωμένη. Το κορίτσι όλοένα άνεβαίνοντας με κύταζε μένα που στεκόμουν άσάλευτος στο άψηλό. Η θάλασσα έλαμπε στον ήλιο τον πρωινό. Ένωουθε το κορίτσι πως είχε δυό άντρες δικούς της, έτοιμους. Όμως έμένα δέ μ' έμαλε παρά για το άγόρι που ήταν άρρωστημένο από άόριστους πόθους. Και ή θάλασσα ή ήδονική γελούνε σαν άδιάφορη, ενώ δεν ήταν άδιάφορη, παρά σπινούλιζε ειρωνικά σατανικούς πόθους.

Έπειτα μέσα της, κολύμπησα ως μακριά ίσια

ροσύνη και την άμύλητη βαθύτητα των πραγμάτων. Έρθανε. Με άτότομες δογκιχώτικες χειρονομίες και με ξελαρυγγίσματα θεκτρικά, ύδρίσανε και βεβηλώσανε τη σιωπή και τη γαλήνη και την άγεια λημονιά. Κ' έπειτα φύγανε. Κι άφήκανε πάλι δλομόναχο τον Κοραή πνιγμένο μέσα στους χαρτένιους μενεξέδες. Με τὰ πολλά βόσωνα κατόρθωνε να βγάλει το κεφάλι του άπόξω και να ιδεί την έρημιά τριγύρω του και το ξερό δέντρο που εκεί μπροστά του στραβοτεντώνει τὰ κλαδιά του, σά χέρια σακατεμένου ζητιάνου και πίσω και πέρα και πνυτού, χορταριασμένες πλάκες, και παράπονα νεκρών που ξεχαστήκανε και σταυρούς με σθημένα καντήλια και με φωτογραφίες ξεθωριασμένες από τους ήλιους κι από τις βροχές.

Μένει δλομόναχος πάλι ο Κοραής, άπογοητευμένος κι άπελπισμένος και περιμένει πάλι, του χρόνου ίσως έρθουνε άλλοι νέοι πιδ σοβαροί και πιδ λιγόλογοι, που να σταθούνε γύρω του, σά γύρω στον πατέρα τους, και να του ξεμυττηρευτούνε, στοχαστικά κ' άπόκοτα τὰ ιδιωνικά της φυλής που άνάφτουνε πίσω από το μέτωπό τους και μέσα στις άπαλάμες των χεριών τους, τη θανάσιμη λαχτάρα για τὰ μεγάλα τὰ έργα. Ίσως σκύφουνε του χρό-

καὶ ἀνάσκελα, καὶ ἔκανα μακροβούτια· εἶδα τὰ κύματα πολὺ κοντὰ μου πού με χάριδευαν καὶ ἔπειτα με ἔδερναν, ἔζησα με τοὺς γλάρους πού πετοῦσαν σιμὰ μου καὶ ἀπὸ πάνω μου, καὶ με τὰ φύκια πού ἔπλεαν μαζὺ μου μέσα στὸ νερὸ γιατί τὰ εἶχε ξεριζώσει ἡ ταραχή.

Καὶ ὕστερα ἦταν νύχτα καὶ σερνόταν ὡς τὰ πόδια μου καὶ ξάπλωνε ὀλοένα τίς ἴδιες ὀμορφιές της καὶ μουρμούριζε σιγαλινὰ. Δὲν τῆς ἔμελε ποιὸς ἦμουν ἐγὼ καὶ πῶς ἦμουν. Αὐτὴ ἦταν πάντα ἡ ἴδια καὶ ἐρχόταν ὡς τὰ πόδια μου ὀλοένα καὶ ξάπλωνε ἀτέλειωτα μπροστά μου τὰ κάλλη τῆς πού φεγάδια δὲν ἔχουν. Παράπονα δὲν ἔλεγε οὐδὲ καὶ τραγούδια, μόνο μοῦ ἔφερνε τίς ὀμορφιές της, σὰ νὰ μοῦ τίς χάριζε. Δὲ μοῦ γύρευε τίποτε, δὲν ἤθελε νὰ πάρει, μονάχα ἔδινε καὶ ἦταν ἀδιάφορη καὶ δὲν τῆς ἔμελε γιὰ μένα τί θὰ κάνω καὶ πῶς θὰ εἶμαι.

Τὴν ἴδια ὥρα τὸ ἄστρο τὸ μεγάλο τὸ πράσινο ἔλυονε μέσα της καὶ αὐτὴ τὸ δεχόταν καὶ ἔστελνε σὲ μένα τὴν ἀντιφεγγιά του σὰ λυωμένο μαργαριτάρι. Δὲν ἦταν καθρέφτης ἐκεῖνη, παρὰ ἦταν κι αὐτὴ ζωντανὴ σὰν τὸ ἄστρο καὶ τὰ ἔνονε ἕνας ἔρωτας.

Μιά μέρα ἔβλεπα ἔντονα, ξεχωριστὰ καὶ ξεδιαλυμένα ἔλα τὰ πράγματα στὸ δρόμο μου, τὸ χορτάρι, τίς πέτρες, τὴν ἄμμο, τὴ θάλασσα, τὰ νησιά, τὰ δέντρα, τίς ρεματιές, τὰ σπύκια καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Μπήγουνταν μέσα μου εἰς μορφές τους εὐσυνειδήτητα. Στὴν ἀμμουδιά σὲ κάποιο ἔρημο μέρος, τὸ δειλινό, ἕνας σκύλος δάγκανε καὶ ξέσχιζε ἀρπαχτικά σάρκες ἀπὸ ἕνα πτώμα, καὶ δυὸ κοράκια κ' αὐτὰ ἔτρωγαν. Ζύγωσα καὶ εἶδα σκύλου πτώμα. Μόλις πέρασα κοντὰ, ἡ συντροφιά διαλύθηκε, τὰ δυὸ κοράκια πέταξαν καὶ ὁ σκύλος βλέποντας πῶς ἔχω τὸ μάτι μου ἐπάνω του με κύταξε καλά, κατέδρασε τὴν οὐρά κ' ἔφυγε. Μήπως ντράπηκε πού τὸν εἶδα νὰ τρώγει τὸν ἑαυτοῦ, ἢ με πῆρε γιὰ ἀνταγωνιστὴ στὴν πτωματοφαγία; Ἡ μήπως δὲν μπόρεσε νὰ ὑποφέρει τὴν πάντα παράκαιρη ἀνθρώπινη περιέργεια;

Ἐνα χειμωνιάτικο πρωὶ σηκώθηκα με τὸν ἥλιο καὶ κύταξα κατὰ τὴ θάλασσα. Τὸ νησί ἦταν κάτασπρο ὡς κάτω καὶ ἡ ἀμμουδιά ἦταν κι αὐτὴ χιονισμένη. Καὶ εἶδα πρώτη φορά, ἀπὸ τὴ ζεστασιά τοῦ ἡλίου, τὴ θάλασσα πού ἀχνίζε ἤσυχια.

Ἡ ἴδια, με τὴ νοτιὰ τίς περασμένες ἔριξε καὶ σύντριψε στὰ βράχια τοῦ κάβου ἕνα τρικάρτο κα-

ράβι καὶ ἐπνίξε τοὺς ἀνθρώπους. Δὲ βρίσκεις λογαριασμό μαζὺ της.

Ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα ἄκουσα μίαν ὁμιλία στὸ λιμάνι·

- Τι γίνεται ὁ Κρανιδιώτης;
- Δὲν εἶναι πιά καπετάνιος.
- Γιατί; Δὲν ἔχει πιά καρδί;
- Τῶχει: τὸ καρδί του, μὰ πίνει καὶ τὸν κάνανε ναύτη ἀπὸ καπετάνιο, καὶ βάλαν ἄλλον καπετάνιο.

— Ὅμως ἔχει καλὴ καρδιά ὁ Κρανιδιώτης, εἶνα καὶ παλληκάρι.

- Τι τὰ θές; Ἡ θάλασσα δὲν παίζει.

Βέβαια ἡ θάλασσα δὲν παίζει. Μπορεῖ ὁ Κρανιδιώτης νὰ ἔχει ἀδολὴ καρδιά καὶ νὰ εἶναι καὶ παλληκάρι, μὰ ἡ θάλασσα δὲ δέχεται πιωμένους καπετάνιους· ἅμα βαλθοῦν στὸ πιτό, αὐτὴ τοὺς βάζει: στὴ θέση πού τοὺς ταιριάζει καὶ ἀπὸ καπετάνιους τοὺς κάνει ναύτες ἢ τοὺς πνίγει με τὸ καρδί τους. Ἄς ἦταν τόσο αὐστηρὴ καὶ ἀλύγιστη καὶ ἡ πατρίδα.

Γυρίζοντας ἀπὸ τὰ Κόκκινα Χώματα πού ἐκεῖ κοντὰ χύνονται στὴ θάλασσα τὰ νερὰ μιᾶς ρεματιᾶς, εἶδα βάρκα ψαράδικη πού ζύγωνε στὴ στεριά, μικρὴ καὶ μυτερὴ στὶς ἄκρες. Ἦτανε δυὸ μέσα καὶ τραβοῦσαν κουπὶ ἀντίθετα στὸν ἄνεμο τὸ γρεγολεδάντη. Μὲ κόπο ἔφτασαν στὸ γιαλὸ καὶ ὁ ἕνας τους — παιδί ὡς δεκάξη χρονῶν, ξυπόλυτο — πήδηξε ὄξω βαστώντας τὴν ἄκρη ἐνὸς σκοινιοῦ δεμένου ἀπὸ τὴν ἄλλη ἄκρη στὴν πλώρη τῆς ψαρπούλας. Μέσα ἔμεινε καθισμένος ὁ μεγαλύτερος, παλληκάρι ὡς εἰκοσιτριῶν χρονῶν. Σὰν τ' ἄλογο ζεύτηκε τὸ σκοινὶ στὸν ὦμο τὸ παιδί καὶ τραβοῦσε τὴ βάρκα ἀντίθετα σχεδὸν στὸν ἄνεμο καὶ περπατοῦσε γοργὰ κατὰ τὴ χώρα. Ἐκεῖνος πρὸ ἦταν μέσα, πότε πότε βοηθοῦσε λίγο με τὸ κουπὶ σπρώχνοντάς το ὡς τὸν πάτο τῆς ρηχῆς θάλασσας ἐπὶ τὴν ἄμμο. Ἐγὼ ἀπὸ πίσω ἀκολουθοῦσα. Τὸ παιδί πήγαινε κι' ἔλο πήγαινε στὴν ἔρημη ἀκρογιαλιά καὶ μ' ἀπερνοῦσε στὴ γοργάδα. Φῶς ἀνοιξιὰτικὸ δειλινὸ πρὶν βασιλέψει ὁ ἥλιος φώτιζε τὸ ἀκρογιάλι, τὴν πολιτεία πέρα καὶ τὰ χωράφια ἄλλου κατακόκκινα καὶ ὄργωμένα, ἄλλου καταπράσινα, με βαλανιδιές σκόρπες ἐδῶ καὶ κεῖ. Τέλος ἔφτασαν στὸ μέρος πού ἦταν νὰ ρίξουν τὰ δίχτυα. Τὸ παιδί σταμάτησε, ἀνάσπυε λιγάκι τὴ βάρκα στὴν ἄμμο, τὴ στερέωσε με τὸ κουπὶ γιὰ νὰ μὴν πλαγιάζει, πήδηξε μέσα, ἀρπαξε τὴ λαθνα με

τὸ νερὸ καὶ ἤπια, ἤπια ὡς πού ξεδίψασε· ὕστερα κάρησε καὶ τὰ χέρια του κρεμόνταν ἀπὸ τὴν κούραση. Ὁ ἄλλος χωρὶς μιλιὰ ἔμενε στὴν ἴδια θέση καὶ τεμπέλικά ἐτοίμαζε τὰ δίχτυα.

Ἦρθε τὸ καλοκαίρι. Τίποτα δὲ θέλω παρὰ νὰ τρέχω πεζὸς ἢ καθάλαρης τὰ μεσημέρια στὰ ἔρημα ἀκρογιάλια. Θάλασσα ἀτίμητη, ἡδονικὴ, γλυκύτατη καὶ φαρμακωμένη, μαγεύτρα καὶ πλανεύτρα, σὲ ἀγναντεύω καὶ σὲ ποθῶ, διψᾷ ἔλο μου τὸ κορμί, λαχταρῶ νὰ πέσω μέσα σου νὰ σβῶσω τὴν ἀσύστη δίψα μου καὶ νὰ γίνω ἕνα με σένα.

Κοριτσάκια ἐπαίζαν στὴν ἀμμουδιά, κ' ἕνα τους εἶχε πολὺ ψηλὰ ἀνασηκωμένο τὸ φορεματάκι: του καὶ περπατοῦσε μέσα στὰ νερὰ ψάχνοντάς γιὰ κοχλῖδια, καὶ ὕστερα ἀνέβαινε καὶ καθόταν στὸ ξύλινο γεφυράκι κουνώντας τὰ γραμμένα ποδαράκια του ἐλεύθερα. Χαιρόταν τὴν ἐλευθερίαν του καὶ δὲν ἤξερε ἀκόμα τὴ ντροπή.

Στὸ μῦλο καθόνταν δυὸ παιδιὰ δεκατεσσάρων ὡς δεκαεπτὰ χρονῶν· τὸ ἕνα, γυμνὸ, κύταζε τὰ ροῦχα πού ἔβγαλε καὶ σκεπάζτηκε λιγάκι ἔταν περνοῦσα· τὸ ἄλλο γδύνονταν ἀκόμα. Καὶ τῶν δυὸ τὰ ροῦχα ἦταν παλαιά. Τὸ γυμνὸ παιδί εἶχε ὠραῖοτατο κεφάλι: στρογγυλὸ, με λεπτὴ μύτη καὶ μαύρα ἔξυπνα μάτια, στημένο σὲ κορμί λυγρὸ, σχηματισμένο, ψημένο, σὰν κερένιο. Ἐνοιωθάν τὰ σώματα οἱ Ἕλληνες πού τοὺς μάγευε ἡ γύμνια καὶ ἡ ὀμορφιά, μὰ τίς παράσταιναν ἔχι με λόγια καὶ στίχους, παρὰ στὸ μάρμαρο ἐπάνω σκαλισμένες τὸ σκληρὸ, τὸ ἀλαλο καὶ ζωντανό. Τὸ γυμνὸ ἀγόρι ἦταν ἔρηθος· σὲ ἀνάγλυφο ἀρχαῖο, καὶ δὲν τὸ ἤξερε.

Μὲ τρικυμία ταξιδεύω πρὸς κάποιον τόπο, φουσομανὰ ὁ βορρῆς καὶ ἀφροισμένες εἶναι οἱ κορφές τῶν κυμάτων. Στὸ κατὰστρωμα περπατῶ καὶ βλέπω ἤσυχια τὴν αἰώνια θάλασσα καὶ σχεδὸν με παίρνει ὁ ἄγριος ὁ βορρῆς καὶ λήμπει ἕνα ἄστρο. Εἶμαι καὶ γὼ ἕνα ὄν σὰν τὰ ἄλλα, ἴσως με τὸ ἄστρο, με τὴ θάλασσα καὶ με τὸν ἄερα, μοναχικὸς σὰν κι' αὐτὰ, ἐλεύθερος καὶ νικητῆς. Τίποτε δὲ φοβοῦμαι καὶ τίποτε δὲ βαραίνει ἐπάνω μου. Χορεύω στὸ κατὰστρωμα γελώντας ἐπειδὴ χορεῖσθαι γελώντας καὶ τὰ κύματα. Τρελλάθηκε ἡ θάλασσα, τρελλάθηκε καὶ γὼ. Καὶ γὼ σήμερα νίκησα τὴ θάλασσα. Ἐνα δειλινὸ πέρασε τὸ πλοῖο μου ἀνάμεσα στὰ γνώριμα νησιά. Πέρα στὸ συννεφιασμένον οὐρανὸ μάλιστα διακρίνεται ἕνα σκοταδιασμένο νησί πού τὸ γνωρίζω. Ἄ, καὶ νὰ ἦμουν ἐκεῖ πάνω!

νου ἀπάνω στὸ χῶμα του — ποιὸς ξέρει — τέτοια μέτωπα τολμηρὰ καὶ βαθυστόχαστα με φλόγα πού καίει καὶ με φῶς συνάμα πού ὀδηγεῖ. Ποιὸς ξέρει; Περιμένει. Ἐναν αἰῶνα τώρα κοίτεται καὶ περιμένει.

II.

Ὁ ρήτορας πάντα τὴ μέρα ἐκεῖνη τρέχει ἀπὸ τοὺς πρώτους στὸ νεκροταφεῖο, κυκλοπεριζωμένος ἀπὸ τοὺς φίλους του, πού τότε συνεπαίρουνε δά ὄλοι καὶ τὸν παρακατοῦνε καὶ σφιφογυρίζουν γύρω του καὶ μιλοῦνε ὄλοι μαζί, καὶ τοῦ δίνουνε κουράγιο: «Σῶπα καὶ δὲν εἶναι τίποτα! Σῶπα καὶ μὴ φοβάσαι!» Κι αὐτὸς κοντοστέκεται καὶ λέει: «Δὲ με μέλει, ξέρετε, μὰ κ'θόλου! Μόνο πού δὲν εἶχα καιρὸ νὰ ἐτοιμασῶ. Χτίς μόνο μοῦ τόπανε!

Κι αὐτὸς τόξερε τώρα καὶ τρεῖς μῆνες καὶ τότε σύντασε ἀπὸ τότε τὸ λόγο, κ' εἶναι ξεροκοκκινισμένα τὰ μάτια του καὶ τότε σουζοῦνε ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγρύπνια. «Ἄ! τί λές, ἀδερφέ; ἐσὺ τώρα νὰ δειλιάζεις!» καὶ τότε σέρνουνε πάλι σὰν προβατάκι, πού τὸ πάνε νὰ τὸ σφάζουνε κι αὐτὸ τὸ καταλαβαίνει καὶ τεντώνει τὰ μπροστινά του ποδα-

ράκια, βαριοπατώντας τα σ' ἡ γῆς, κι ἀντιστέκεται καὶ μπήχνει τίς φωνές.

Φέτο μόνο γιὰ πρώτη φορά, ὁ ρήτορας δὲν εἶτανε μαζὶ τους κι ἀργοῦσε νὰ φανεῖ. Εἶχανε ὄλοι τώρα περικυκλώσει τὸ μνημα τοῦ Κοραῖ καὶ τότε περιμένανε μ' ἀκόμα νὰ προβάλει.

— Ἐξέρθει με τὴ μαϊτρέσσα του. Εἶπε καὶ ποιος ἀψηλός, ξεστολιωμένος κρεμανταλάς χαμογελώντας με κακίκα.

— Μαϊτρέσσα του εἶναι; εἰ! κ' ἐμένα μοῦ εἶπανε πῶς εἶναι ἀδερφὴ του! Εἶπε ἕνα παιδί χαζὸ καὶ καλοθρεμένο με πρησμένα τὰ μάτια του ἀπὸ τὸν πολὺ ὕπνο! Θαρροῦσε πῶς τὸ εἶχανε δαγκώσει σφήγκες.

— Εἶδα· εὐθελία τί ὀμορφὴ πού εἶναι καὶ τί σεμνή; Σὰ φραγκοπαναγιᾶ.

— Σεμνὴ αὐτὴ! Ἐφώνισε πειραχτικά ἕνας κομψὸς καλοχτενισμένος γυναικάκιος Δὲν Ζουὰν ἀπὸ κείνους πού κρατοῦνε καθρεφτάκι καὶ χτενάκι στὴν τσέπη τους καὶ στίκουνται σὲ καθὲ γωνιά τοῦ δρόμου καὶ διορθώνουν τὸ μουστάκι τους καὶ τὰ φρύδια καὶ δαγκώνουν τὰ χεῖλιά τους νὰ κοκκινίσουν, καὶ λένε πῶς ὄλες οἱ τίμιες γυναῖκες εἶναι ἐρωμένες τους. Σεμνὴ αὐτὴ; ἡ Χρυσούλα; μμμ... Μπορεῖ!

Καὶ γέλασε γέλοιο βρυσημαντο πού ἔλεγε φανερὰ καὶ ἔαστερα: Πού νὰ ξέρατε, καημένοι, αὐτὴ ἡ σεμνή, πού κάθεστε καὶ λέτε, με κουνηγοῦσε μῆνες καὶ μῆνες, ὥσπου τὴ λυπήθηκα ἐπιτελοῦς καὶ τῆς παραδόθηκα. Ἀπόψε μάλιστα στίς 8 παρὰ τέταρτο ἔχομε ραντεβού.

— Καὶ τὸ γερντάκι πού σέρνει πάντα μαζί της; ρώτησε τὸ καλὸ παιδάκι: ἀνοιγοντάς τὰ ματάκια του.

— Ἄ! αὐτὸς δὲ μὴν τὰ ρωτᾷς! Τόνε λένε Γοργία Προγονόπληχτο. Γιῶργης δηλ. μὰ τοῦ φαινότανε χυδαῖο καὶ τόκαμε Γοργίας. Εἶτανε καθηγητῆς στὴν Ἀθήνα καὶ τώρα τοῦ κόλλησε κενία νὰ κάμει μίαν ἐκδοσὴ τέλειαν τοῦ Σοφοκλῆ κ' ἤρθε δῶ τώρα καὶ τρεῖς χρόνια καὶ μελετᾷ καὶ γράφει! Εἶπε μονορούφι κι ἀπαγγελτᾷ ὁ βιβλιοθηκῆριος, ἕνας πού τὰ ἤξερε ὄλα, μαρτζάρης, με μικρὸ μικρὸ κοκκαλιάρικο κεφαλάκι, με πελώρια δόντια καὶ χρυσὰ γυαλιά, με πλατιὰ πανταλόνια, σὰ ναῦτη, πού φουσκῶνανε ὅταν φυσῶταν ἄνεμος κι ὡς περνοῦσαν ἀπὸ μπροστά σου ἕνας τρέμος σ' εἶπανε κοιτάζοντάς τον, γιατί φοβοῦσθαι μὴν τον ἀναποδογυρίσει καὶ τὸν πάρει ὁ ἄερας.

— Οὐ κακίμενε! Τι μελετᾷ καὶ γράφει! Πή-

Με καλοκαιρία ξαναπέρασε το πλοίο μου από τα ίδια τα νησιά και το νησί αυτό που το είδα σκοταδιασμένο το χειμώνα, το δέρονον άπκλά τώρα έ θαλασσινός άέρας και τα νερά, το λούζει ο ήλιος και στο λιόγευμα ίσκιόνονται οι ρεματιές και φωτίζονται οι ξερές οι ράχες, μενεξεδέειες. Λαχταρεί πάλε ή ψυχή μου να πάει κοντά στο νησί και να το χαϊδέψει. Λαχταρώ την πρώτη ώρα που θα πατήσω το πόδι μου στο νησί, και την πρώτη στιγμή που, λαφρύτατη σά θύμηση, θα μου έρθει ή μυρωδιά των χορταριών του και του χώματος.

Και είναι το νησί ζωντανός βράχος ζωσμένος από πολλή θάλασσα.

(* Ακολουθεί)

ΓΔΑΣ

ΑΡΙΥΡΗ ΕΦΙΛΑΔΙΩΤΗ

ΠΑΛΙΟΙ ΣΚΟΠΟΙ

ΠΕΡΙ ΕΧΟΜΕΝΑ: Από λόγια — Χορός ξενιτεμένων Τραγούδι του άργολειού — Τραγούδι της Ταβέρνας Πατινάδα — Από τη μάννα το μωρό — Μιά πέριδα — Μάννα και κόρη — Ηθέλα ναίμαι — Νύχτα πλακάνει.

ΣΜΥΡΝΕ ΓΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ: Στη βάρνα — Πές μου γιατί — Τα μάτια σου είναι θάλασσα — Μιά κοπέλλα κατεβαίνει Βγήκα να μάθω — Μές στούρω περιβόλι μας.

ΑΔΑΑ ΠΙ ΗΜΑΤΑ: Ο καθρέφτης του Πόργου μου — Στην Κρήτη — Ονειρο — Η τρέλλα — Ο κόσμος — Σε είκόνα — Σε τριαντάφυλλο — Στην Έξαδέφη μου Ε. — Στηνς Έρεσός τα χαλάσματα — Της Ρόδος το ξεφτέρι — Σε άλωνιστική μηχανή — Σε κόρη — Γνώση και τρέλλα — Στο γάμο του φίλου Π. Pernot

ΣΟΝΕΤΤΑ: Πρόλογος — Αστέρια — Κόρη — Φιλία — Πατρίδα — Κακία — Υπνος.

ΑΠΟ ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ: Τα νησιά της Ελλάδας — Στόν Κορυθαλό — Το σύννεφο — Η άθυμία του Διαβόλου — Το Νανού.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ: Από παλιά σονέττα — Διανοτράγουδο — Άλλο — Επίγραμμα — Έξρω μιιά κόρη.

ΠΟΥΛΟΥΝΤΑΙ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ ΔΡ. 2 ΚΑΙ ΔΡ. 2 1/2 ΓΙΑ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Ο "ΝΟΥΜΑΣ",

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΜΗ

Γιά την Αθήνα Δρ. 3. — Γιά τις Έπαρχίες Δρ.

Γιά το Έξωτερικό Δρ. 20.

Γιά τις Έπαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες (2 Δρ. τήν τριμηνία) συντρομές.

Κανένας δε γράφεται συντρομητής ά δε στείλει μπροστ τη συντρομή του.

10 λεπτά το φύλλο λεπτά 10

Τα περασμένα φύλλα του Νουμά πουλιούνται στο γραφείο μας στη διπλή τιμή.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στα κίόσκια (Σύνταγμα, Ομόνοια Έθν. Τράπεζα Έπ. Οικονομικών, Σταθμός Τροχιάδρου (Ακαδημία), Βουλή, Σταθμός ύπόγειου Σιδηρόδρομου Ομόνοια), στο κίόσκι Γιαννοπούλου (Χαυτεία), στα βιβλιοπωλεία «Έστιας» Γ. Κολάρου και Σακέτου (άντικρυ στη Βουλή).

Στήν Κέρκυρα, Πάτρα και Βόλο, στα Πραχτορεία των Έφημερίδων, στόν Πύργο στο βιβλιοπω-

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Χτές και σήμερα — Ο Διάδοχος — Η ούρα του ποντικιού — Η λευτεριά μας — Πολιτικοί μπλεμπέδες — Πάτρα, Κέρκυρα.

ΠΩΣ άλλαζανε τα πράματα! Δώ κ' έφτά χρόνια ο καθηγητής κ. Γ. Κατζηδάκης μας κατάγγελε στο Πανελλήνιο για προδότες γιατί φωνάζαμε πως δεν έχουμε στρατό, στόλο, Παιδεία, Δικαιοσύνη, τίποτα, τίποτα, και γιατί ο κ. Ντίντρεχ, κρίνοντας στη «Literarisches Centralblatt» της Λειψίας το έργο του «Νουμά», άναγνώριζε για σωστά κι άληθινά δσα γράφαμε.

Σήμερα, ύστερα δηλ. από έφτά χρόνια, ο κ. Κατζηδάκης, καθώς και δά' οι Ρωμιοί, είναι έτοιμος ναποκαλέσει προδότη και να τον πετροβολήσει εκείνον που θαποκοτήσει να πει πως έχουμε τίποτα, και το παραμικρότερο, άπ' όσα σήμερα όλοι μας πιά είδαμε πως δεν έχουμε.

Και να, σε τί διαφέρουμε έμεις, οι χτεστικοί προδότες, από τους άλλους, τους χτεστικούς πατριώτες. Έμεις είδαμε το μαχαίρι άπ' τη στιγμή που μπήχτηκε στη σάρκα μας. Οι άλλοι καρτερούσανε ναν το νιώσουνε στο κόκαλο.

ΟΣΟ για τους άλλους πράγματα δεν ξέρουμε. Για το Διάδοχο όμως, κανείς δεν μπορεί ναν το άρηθει πως άγά-

πησε το στρατό και πως δουλεψε καλοσυνείδητα γι' αυτόνε.

Όσο και το ναίαι δυσαρεστημένοι οι άξιωματικοί με τη διοίκησή του δεν το βρίσκουμε άδικιολόγητο. Λογαριάζετε πως γύρωθι του, όπως γύρω σε κάθε πρόσωπο έπίσημο, χαμωπερνότανε μιιά κλίκα. Και κάθε τέτια κλίκα κοιτάζει πάντα να κάνει τις δουλίτσες της και να σπέρνει δεξέδερα αντίπαθεις. Και τις άμαρτίες της κάθε τέτιας κλίκας τις πλερώνει πάντα ο άρχηγός.

Μήπως ή κλίκα δε χαντάκωσε και το μακαρίτη Τρικούπη;

ΓΡΑΦΟΥΝΕ και λένε πολλοί τούτες τις μέρες ισουλόγιστα:

— Αυτό να μη γίνει γιατί είναι αντισυνταγματικό. Αν εκείνο γίνει παραβιάζεται το Σύνταγμα. Κτλ.

Βρισκόμαστε σ' επανάσταση και μιλάμε για Σύνταγμα! Έπανε δηλ. άλάκαρος ο ποντικός μες στο λάδι και τρίμουμε μήπως λαδωθεί ή ούρα του!

Γιατί το πολυθρύλλητο Σύνταγμα μας σήμερα δεν μπορεί ναχει μεγαλύτερη άξία από την ούρα του ποντικιού.

ΚΑΠΙΟΣ Ρωμιοί (μπορεί να μην είναι και προδότης) βλέποντας τα ξένα πολεμικά καράβια να μαζώνονται στο Φάληρο, έκαμε την άκόλουθη εκίψη κ' είξε μάλιστα την άδιαντροπιά να την πεί και στους φίλους του:

— Ονειρεύομαι μιιά γλήγορη και δυνατή άναμπαμπούλα. Μα μιιά τόσο δυνατή άναμπαμπούλα, ένα τέτιο άλύπητο μακαλειό, που ναναγκαστούνε οι ξένοι, οι Έγγλέζοι λ. χ., να βγάλουνε στη στεριά πεζοναύτες, να μές πάρουνε για Φελλίχους και να μές καλοκαθίσουνε στο σβέρο. Μοναχά κάτω από μιιά Εύρωπαϊκή Δύναμη ύπάρχει κάπια έλπίδα ναλλάξουμε και να σωθούμε.

— Μα ή λευτεριά μας τί γίνεται τότε; του παρατηρήσανε οι φίλοι του.

— Η λευτεριά μας; άποκρίθηκε γελώντας σιχνικά. Ποιά λευτεριά μας; Και την απολόμαμε έμεις ποτέ αυτή τη λευτεριά; Πότε ραγιάδες του ένδς μεγαλοκοματάρχη, πότε του άλλου. Και να σάς πω την άλήθεια, νιώθω πως πάντα πιο λεύτερος θάμαι κίτου από τον Έγγλέζο παρά κίτου από τον Μπουφίδη κι από κάθε άλλον πολιτικό παλιοτενεκέ.

Ηθέλε δηλ. να πει ο άθρωπος πως για το σημερινό Ρωμιο κατάντησε άλαφρότερος ο ξένος ζυγός από τον Έλληνικό ζυγό.

ΙΣΤΟΡΙΚΩΤΑΤΟ. Κάποιος σημερινός Έπουργός παραπονιότανε σε φίλους του πως δεν άποκατάει να διορίσει κλητήρες στο Έπουργείο του δυο άθρωπους του σπιτιού του.

— Αν κάνω, έλεγε, πως τους διορίσω, θα βάλουν τις φωνές οι καπεταναίοι και ποιος έχει έρεξη ναν τους άκουει!

λαινε ό,τι ώρα θές να τότε βρείς να χάσει μπροστά στην Άφροδίτη της Μήλου στο Λουτρό, γλυκολάλησε ο Πρόεδρος του Συλλόγου, κομφότατος κύριος με ξαφρισμένο άνακνικό φεγγαροπόσωπο, με φράκο, κλάκ, λουστρίνι παπούτσι, ξουρισμένο μουστάκι. Έτσι είναι όλοι οι άριστοκράτες και τα γκαρσόνια των μεγάλων ξενοδοχείων.

— Και λένε μάλιστα πως με τη Χρυσούλα .. μισόειπε χαμογελώντας ένας με μούτρα χαρτοπαίχτη, βουλιαγμένα κι ακάθαρτα.

— Ού κνημένε, σάπα! είπε πάλι ο Πρόεδρος θέλοντας να κεντήσει το φιλότιμο του άλλου και να πεί περισσότερα.

— Σιγά, να μην κακολογήσουμε το κορίτσι και βγει τόνομά του. Δεν ξέρω ή τον κόσμο παίζετε. Αύτή, βρέ μάτια μου, σου είναι ένα σιγανό ποτάμι που ψηλά τα ρούχα σου.

— Για ναρθεί αυτή από την Αθήνα εδώ, πέρα ξεπίσω από τον άγκρητικό της, βάλτε με το νου σας τί ράτσας θάβει. Δεν ξεπορτίζει έτσι εύκολα ένα κορίτσι τιμημένο, έκαμε ο βιβλιοθηκάριος, που δεν έχώνευε τον Ορίστη την ήμερα εκείνη γιατί θάβγαζε λόγο.

— Μην το πεις αυτό, έκαμε πάλι ύποκριτικά

ο Πρόεδρος. Μπορεί και να τον άγαπούσε στάλήθεια τον Άστεριάδη ποιος ξέρει!

— Μάλιστα τον άγαπούσε! Πετάχτηκε άρμα τωμένος ο Δόν Ζουάν, που του είτανε βιβλίο άνοιχτό ο γυνάικιος χαρχητήρας. Τίν άγαπούσε! Έτσι άγαπούνε όδες τους... Σεγελιέται κανένας και τους χαμογελά και βρίσκει το μπελά του για όλη του τη ζωή ύστερα. Ποιος ξέρει κι αυτηνης εδώ τα κωμώματά της, και τώρα δε σηκώνει μάτια να δει κανένα. Μ' άλήθεια δε μου λέτε τί πράμα είναι κι αυτός ο Ορίστης Άστεριάδης που θα μές βγάλει σήμερα λόγο; Πρόστεσε διορθώνοντας τα μαλλιά του.

Μιά όχλαλοή από ακάθαρτες φωνές ύψώθηκε. Σά ναρξε κανείς μιιά πέτρα μέσα σε λασπωμένα νερά όπου κοίτουσαν χιλιάδες βατράχοι.

— Ηλίθιος με περικεφαλαία! Είπε κάποιος με μαλλιά σγουρά φουσκωτά, σά μαλλιά κουρέα ή χασαπή με μιιά μυτίτσα σουδερή κι άνασχηκωμένη, σά να μυρίζοτανε πάντα.

— Ένας ποιητάκος που θαρρεί πως είναι μεγλοφυία!

— Σπουδαζει πρωθυπουργός! χαχχα! ψευτο γέλασε κείνος που είχε τ' άσιδέρωτα μούτρα.

— Δίνει έφέτο έξετάσεις στη φιλοσοφία και έτοιμάζει για αίνεσιμη διατριβή ένα έργο που το έπιγράφει «Καινή Διαθήκη». Θέλει ν' ανατρέψει το σημερινό σύστημα του κόσμου και κηρύχνει δική του θρησκεία.

Και γελούσανε, χαχωνίζανε, κάμανε ένα κύκλο στενό γύρω στην τάφο του Κοραή, καθένας τους ήθελε να μιλήσει κι αυτός, να κοροιδέψει, να βρξει, να ξεσπάσει. Τα μάτια του γυαλίζανε από τη βαθεία άπόλαψη του κακού.

— Μιλεί όμως ώραία, γλυκομισόειπε ο Πρόεδρος με την έλπίδα πως θα του αποδείξουν οι άλλοι πως φανερό πως μήτε αυτό το χάρισμα δεν έχει και ν' άλαφρώσει ο άθρωπος.

— Τι ώραία! Μεγάλα λόγια που τα κλέφτει άδιάντροπα άπ' έδω κι από κει, από τα βιβλία που διαβάζει! φώναζε ο βιβλιοθηκάριος έξω φρενών κυωνώντας το φινόμυαλο κεφάλι του άπάνω στο μακρουλό, σά σπύρο, λαιμό του. Άφόγου διορίστηκε βιβλιοθηκάριος του Συλλόγου δεν μπορούσε πιά να ύποφέρει κανέναν άλλο να μιλεί για φιλολογία, φιλοσοφία, έπιστήμη, για το κάθε τι τέλο, πάντων που γράφουνε τα βιβλία. Του φαινότανε πως πηδούσε το φράχτη κ' έμπαινες στα ύποστατικά του.

Φυσικά. Για τέτοιους πολιτικούς μπερπένδες χρειαζότανε μια κυβερνήσαντα σαν τον κ. Ζορμπά και το «Στρ. Σύνδεσμο» νάν τους ξυλίζει τὰ χέρια όταν κάνουν άταχτα.

*

Η ΥΠΟΔΟΧΗ ποδγινε στο Διάδογο στην Πάτρα και στην Κέρκυρα πολύ θα μάς συγκινοῦσε αν εΐταν αυθόρμητη, καθώς την εΐτανε. Μά φοβούμαστε πως δέν εΐτανε τέττα. Φοβούμαστε πως και στο ζήτημ' αυτό, τὸ τόσο νεολικάτο, φέρθηκε πάλι άχρειέστατα και όργισε η κομματική πολιτική. Και όταν όργιάζει αυτή η ξετραχηλωμένη μαινάδα δι λογαριάζει καθόλου σε τί συρροές μπορεί να ρήξει τον τόπο και ποιούς και πόσους θα πάρει στο λαιμό της για να κάνει τὰ κέρια της.

ΣΤΡΑΤΟ, ΜΑ ΚΑΙ ΣΥΜΜΑΧΟΥΣ

Ενασάναμε λίγο με τὸ κίνημα των αξιωματικών. Πήραμε ελπίδες πως θα ξελευτερωθούμε από τὸ βοῦρκο τῆς βουλευτοκρατίας, όπου βουτηγμένοι σπαράζαμε. Ξανοίξαμε κάποιο φῶς, ἄς εΐναι και μακρυνό, και χαϊρούμαστε που βλέπουμε τὰ κόμματα τάχα να λουράζουνε και τον άγνό Έλληνισμό μέσα και δῶ να συσσωματώνεται τριγύρω στους αξιωματικούς.

Βέβαια πράγματα τρανά, σαν που ποθοῦμε, δέν περιμένουμε να γίνουνε άμέσως κιόλας στην Πολιτεία και στην Κοινωνία ούτε και θάμα μεταμόρφωσης από μια μέρα σ' άλλη σε πρόσωπα και πράγματα, για ναῦχουμε δικαιοσύνη καθώς θέμε και άσφάλεια κ' εκπαίδευση και προκοπή γεωργική, βιομηχανική και ναυτιλιακή και τους πολίτες όλους με άρχες και με καρδιά και γυμνασμένους στρατιωτικά. Και στην Έθνοσυνέλευση αν καταστήσουμε, όπως θένε να πουνε μερικοί, πάλι μικρές πνοές μονάχα θε να νοιώσουμε γερός δημιουργίας, ίσως και όχι άλλο από μπαλώματα, όπως τὸ εΐπαμε και χρόνια πριν. Λοιπόν δέν περιμένουμε μεγάλα πράγματα άμέσως κιόλας. Ούτε και τόνειρό μας εΐτανε να κρεμαστοῦμε στο στρατό, για να μάς βγάλει από τὰ σίδερα και τὴ ντροπή και τὴν ταπεινώση την εθνική. Όμως, σαν που ο πνιγμένος, λένε, πίνεται απ' τὰ μαλλιά του, έτσι κ' εμείς απ' τὸ στρατό. Χειρότερα να καταστήσουμε άδύνατο. Καλύτερα, ελπίζουμε με τους αξιωματικούς τίμιους ως τὸ τέλος, πρόνιμους και πατριώτες φιλελεύθερους.

Σκοπὸ δέν έχω να φιλολογήσω κρίνοντας τὸ κίνημα και μιλώντας για τὰ μίσχ τῆς διόρθωσης.

Υποθέτω πως η άμεσώτερη ανάγκη, στρατοῦ άρκετοῦ και σκόλου, μπορεί να θεραπευτῆ, φτάνει να επιμένουμε στο κλυτηρίασμα τῆς περιττῆς σαπίλας σ' όλα τὰ ὑπουργεία — περιττὰ πράματα πέρα πολλά πρέπει να θεωρηθοῦν για κράτος φτωχὸ και ταπεινὸ — και στη φορολογία τῆς πλουτοκρατίας. Και θέλω τῶρα να δείξω πως παράλληλα με τὸ στρατὸ πρέπει και φίλους και συμμάχους να δημιουργήσουμε. Ο στρατὸς μάς εΐναι άπαραίτητος, για να μη μάς κλωστοπατοῦν και να μάς λογαριάζουνε. Όμως δέν τὸ πιστεύω με τὸ στρατὸ μονάχα να βροῦμε πέρα εκεί που θέμε, έτσι άπομονωμένοι και άφιλοι που εΐμαστε. Και άλλοι, αντίζηλοι, έχουν στρατὸ, και τί θα γίνη, όταν βγοῦν κι αυτοί στη μέση; Η τί θα κάνουμε, αν μάς τὰ δέσουν οι τρανοί τὰ χέρια; Η Βουλγαρία τέλειωσε τὸ ζήτημά της με τὸ στρατὸ της, μά και άκκουμπώντας στην Αὐστρία. Αν οι στραβοί πολιτικοί μας είχαν τὴν ικανότη και τὴν πρόνοια να ένωθούνε τότε στην ίδια συμμαχία, τὰ βάσανα τῆς Κρήτης θάτανε τελειωμένα και με μισὸ στρατό. Άπκράιτητο λοιπόν τὸ ένα, μά και τὸ άλλο άπαραίτητο, και μάλιστα άφου δέν έχουμε μονάχα για τὴν Κρήτη να νοιαστοῦμε, μά και για τὰ εκατομμύρια ψυχές που περπαδούνε μην ξέροντας που να κκουμπήσουν, για να σωθοῦν απ' των καινούριων Χαμλητῶν τὴν τυραννία.

Αν εΐτανε μπορετὸ ν' αλλάζουνε οι Τούρκοι τὸ φυσικό τους και να νοιώσουν από λευτεριά κι άνθρωπισμό, θάταν αυτοί οι φυσικώτεροί μας σύμμαχοι. Άφου τὸ δείχνουν πως δέν εΐναι τέττο πράμα μπορετὸ, τότε κ' εμείς, αντί να ζητιανεύουμε εδῶ κ' εκεί από τις κυβερνήσεις των άσυνειδήτων κι άπάνθρωπων — θυμηθῆτε τὸ φέρσιμό τους στις σφαγές των Αδάνων — κεφαλιούχων και μπακαλήδων, δέν έχουμε παρά να ένωθούμε με τους γύρω μας έχθρους των Τούρκων, για να ξεμπερδεύουμε και να μην καμκρώνουμε άκόμη 4 — 5 εκατομμύρια άισχροῦς και άπολίτιστους βάρβαρους Όσμανλῆδες να κατατυραννοῦν και να τρομοκρατοῦνε πενταπλάσιό τους πληθυσμό. Η μόνη διευκολία βρίσκεται στην συνεννόησή μας ως προς τὴ Μακεδονία. Ας πάψουμε κ' εμείς κ' εκείνοι να τὴν θέμε άλλάκαιρη και θα λυθῆ ο κόμπος. Κι άκόμη ἄς ξεχάσουμε μερικές πίκρες που μάς πότισαν και μερικά φροιάματά τους βάρβαρα. Ας ποῦμε πως έφταιξαμε κ' εμείς. Ας λείψη ο σωδινισμός κ' εδῶ κ' εκεί κι ἄς δώσουμε τὰ

χέρια. Έλληνες, Βούργαροι, Σέρβοι, Μαυροβουνιώτες κι άλλοι βορειότεροι έχουμε δεσμὸ που μάς ένώνει. Δουλέψαμε μαζί κάτου απ' τὸ ζυγὸ του Τούρκου. Ας δώσουμε τὰ χέρια για να λευτερώσουμε τους άποδέλοιπους, να διώξουμε τον τυραννο. Αν εΐναι δύσκολο να συνεννοηθοῦμε στις κληρονομιας τὴ μοιρασιά, ἄς μείνη ὑστερνὸ τὸ ζήτημα αυτό και ἄς συμφωνηθῆ μόνο συγκατοχή. Πρῶτα να λευτερώσουμε τους σκλάβους. Και τους άλλόθενούς μας, Αρβανίτες, Κούρδους και Άράπηδες κι Αρμένηδες, ἄς τους καλέσουμε σε ανεξαρτησία. Αὐτὸς εΐν' ο ἴσιος δρόμος και πολὺ χάρηκα σαν εΐδα σήμερα ένα τηλεγράφημα πως τὸ Έλληνικὸ Πανεπιστήμιο θα λάβη μέρος στο Βαλκανικὸ συνέδριο. Ας μὴ λησμονοῦμε οι Έλληνες τί πάθαμε στο 78 άκούοντας τις συμβουλές των Έγγλέζων Έβραίων. Θά εΐχαμ' από τότες μεγάλο μέρος τῆς κληρονομιας μας, αν επηγαίναμε με τους παλιούς και φυσικούς συμμάχους μας, ισότιμοι βέβαια και μ' άκέρια τὴν ὑπόσυσή μας. Και τῶρα πάλι μάς κλωδν εκείνοι, όπως φαίνεται. Ακούστε το πως τελειώνει ένα άρθρο πουχε τις προάλλες με τον τίτλο «Νεοτουρκικός έκδικασμός» ένα φύλλο τῆς Πετρούπολης, ο «Ρωσικός Λόγος», ἄργανο του Ρωσικοῦ Συνδέσμου:

«Αν οι Έλληνες επιθυμοῦν να πάρουνε τὸ δρόμο αυτό και να ένώσουνε τὴν τύχη τους με τὴ Ρωσία, θάκαι για μάς πολύτιμοι σύμμαχοι κ' επιθυμητοί Η Ρωσία πάντα θέλησε να φέρνεται άδερφικά στους Έλληνες, και η ρωσοφοβία μεγάλου τους μέρος πάντα πολὺ τον λύπησε τὸ ρωσικό λαό. Αν οι Έλληνες αναγνωρίζοντας τὸ σφάλμα τους άπαρηθοῦν τὴν ψεύτικη πολιτική που κράτησαν ως τῶρα, η Ρωσία θα τους γίνη βοηθὸς πανίσχυρος, και η τουρκοφιλία μερικῶν Ρώσων διπλωματῶν δε θάχη καμμία δύνμη μπροστὰ στη νέα τούτη φάση του ανατολικου ζητηματου.

» Η τέττα δυως τροπή τῆς εθνικῆς πολιτικῆς τῆς Ελλάδας δέν πρέπει ναῦναι τῆς στιγμῆς τους. » Ο δρόμος τούτος εΐναι για τους Έλληνες η άσφαλτεστη και η καλύτερη πολιτική. Σ' αυτό τὸ δρόμο άδερφικά προσκαλοῦμε τὴν ταπεινωμένη κ' ὑβρισμένη Ελλάδα. Εἴθε να κκουστή η φιλική μας φωνή.»

Τὸ ξεκάλει κ' εγὼ πως εΐν' αυτός ο ἴσιος δρόμος. Θέμε στρατὸ, μά και φίλους και συμμάχους, και τέτοιους όχι ψεύτικους και σδοῦρες, τῆς στιγμῆς, μά σταθερούς.

25.8.1909. ΛΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ

— Α! κ' εγὼ νόμιζα! φώναξαν μερικοί άλλα φρωμένοι.

— Α κημένοι! Ένας Δόν Κιχώτης με χάρτινες αίσθηματολογικές περικεφαλαίες. Ένας ζευζίκης, ένας ψωροπερήφανος. Φαντάσου, κύριε, να κλειέται όλημέρα στο γραφετο του και να μην καταδέχεται να πατεῖ η εξοχότητά του στο καφενεο και να πηγαινει όπου πάνε οι άνθρωποι. Που να μάς καταδεχτεί! Και τῶρα πως κ' εΐτανε ναρθει εδῶ πέρα και να βγάλει λόγο!

— Κακομοίρη Κοραή, που κατάντησε!

— Πως θα τότε βσταζόμε τόσο άρα να φανταρνούζει! Πως θα τότε βσταζόμε!

— Ναί, γιατί θα κάθουμαι θαρρείς να τότε περιμένω τὸ πολὺ 10 λεπτά τῆς ώρας κ' επειτα... πόδια βοηθάτε μου. Όχι, θα κάθουμαι να χάνω τὴν άρα μου να τον άκούω.

Τὴ στιγμή εκείνη φανήκανε από τὴν άκρη τῆς δεντροστοιχίας ναρχουνται βιαστικοί ο Όρέστις κ' η Χρυσούλα, άκκουμπισμένη άλαφρά στο μπράτσο του Ποργία. Ο Όρέστις πήγαινε μπροστὰ άψηλός, ώρατος, χαρούμενος. Οτι προπάντων έκανεν εντύπωση σ' αυτόν τον νεον εΐσανε τὰ μάτια του τὰ μεγάλα τ' αναμένα άνάμεσα στη γλωμάδα του προ-

σώπου του. Ας και ζούσανε δικιά τους ζωή κ' εΐχανε άπορουφήξει όλον τὸ νεανικό χυμὸ του ώρτάτου κορμιου του. Πίσω δυὸ βήματα η Χρυσούλα σάλευε κ' η καρδιά τῆς χτυπούσε δυνατά-δυνατά. Φορούσε ένα φόρεμα κάτασπρο. Μια τουκαλετίτσα άπλη άπλη και κομψότατη που άφνε να φαίνεται όλη η παιδικακήσια άφέλεια και η χάρη του μικροῦ της κορμιου. Κάτι τι από τὴν άθωότητα του παιδιου και τὴν άτάραχη άγνότητα τῆς κόρης και κάτι τι τὸ άόριστο από τὴ βαθειά όμορφιά που παίρνουνε τὰ μάτια τῆς γυναίκας, όταν μια φορά κλεισοῦνε κουρασμένα από τὸ φιλι τῆς άγάπης. Και πιο πολὺ τὴν έκανε γλυκειά τὸ πλατύγυρο της καπέλλο με τὴ βυσσινιάν έσάρπα που οι άκρες τῆς εΐσι που έπεφταν στο ζερβί της. Όμο σκιαζανε άκόμη πιο πολὺ τὰ νερά τῆς ηρεμια τῶ ματιώνε της. Απο τὸ ἴδιο χρώμα, μια στενή κορδελίτσα σφιχτοφιλοῦσε τὸ λαιμό της σαν αὐλάκι αίμα. Και στα στηθάκια της άπάνω άνοῦσε ένα μεγάλο βυσσινί τριαντάφυλλο. Κάποιο μυστήριο άνοιγόταν και φυλλορροοῦσε στην κάθε της κίνηση. Τὸ πόδι της εΐσι που άγγιζε τὴ γῆς κι άλαφροπατοῦσε άναβαστάζοντας τὸ βάρος όλο του κορμιου σιαζωνε κ' εΐσιγε για μια μικροτάτη στιγμή όλες τις γραμμές του κορμιου της σε

μιαν άρμονία συγκρατημένη και παθητικιά, που ξεσπούσε ηρεμια και λυπητερά εϋτῆς άμίσως στο έρχόμενο βήμα. Μακρόκορμο λουλούδι που άκστενάζει και σαλεύει σε να θέλει να ξεφύγει από τὴν πύρα του μεσημεριου και να τρέξει στην ησυχία κανενός μικροῦτσικου δέντρου να κρυφτεῖ και ν' άνασάνει. Και γι' αυτό τὰ μάτια της εΐσανε λυπημένα σαν ησκιοπλανταγμένες λιμονόλες όπου βριοπέφτουνε και πνίγουνται εΐσηκιοι θλιμένον στοχασμῶν. Και γι' αυτό τὸ στόμα της εΐτανε σγουρό και συμαζεμένο σε ρόδο που ετοιμάζεται ν' άνοίξει και ντρέπεται γιατι ναι μείρα. Και μόνο στο πηγουνακι της τὸ σεναφένιο ένα λακκουδάκι εΐτανε άνοιγμένο και γελοῦσε και μέσα του σε σε λιμάνι άπάνεμο τρέχανε να σωθοῦνε απ' όλο της τὸ θλιμένο κορμι οι τρυφερότητες και τὰ χάρδια και τὰ φιλιά τ' άμέτρητα και πάλι εΐτανε άδύνατο κι όλο γελοῦσε και ποτὶ του δε γέμιζε.

Και δίπλα της ο Ποργίας, γεροντάκι στεγνό, καθαρότατο, καμπουριασμένο, φάνταζε κουφαλιάρικος γέρικος κορμός έλιος που άπάνω του έχει ρηχτεῖ και τον άλαφροαγκαλιάζει ένα άνθισμένο άγιόκλημα. Άνοιξαν κι άραιώσανε κ' οι τρεις τὰ βήματά τους ως εΐδανε τούτους ανθρώπους να τους περιμένουν. Ο

ΦΥΛΛΑΔΕΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ*)

θ'

ΠΡΟΚΟΠΗ

Μπήκα πιά τώρα σταλθινά τα βάζα. Πάν τα παιχνίδια, πάν τα χρόνια που λάμπουσε στο πρόσωπό μας σαν το γλυκοχάραγμα της αύγης, κι αρχίζεις δουλειά φοβερή μέσα στον ήλιο που τονε λένε ζωή* ήλιο που μας φέρνει να δούμε τί μεγάλο καλό είχαμε και το χάσαμε. Όχι πως δεν ξανάρχεται η χαρά. Έρχεται σαν ξαναβρεθόμε στο σπίτι μας ύστερ' από μακρινή ξενιτιά, σαν πρωτοφιλήσουμε την καλή μας, σαν τη βλέπουμε και βυζάνει το πρώτο της, σα χορεύουμε πρώτο έγγονι στα γόνατά μας, έρχεται τότες η χαρά και μας βαλοσαμώνει. Μά είναι βαλοσαμώνια, γιατρεία πόνου, κι όχι παντοτεινή γιατρεία. Η καθαυτή η χαρά που καταπονάει τον πόνο και τον πνίγει μες στην καρδιά, είναι η παιδικακήσια χαρά, κι αυτή δεν ξανάρχεται.

Δεν μπορούσα πιά τώρα να τον ξεφύγω το δάσκαλο. Και μήτε δεν τήθελα. Για χάρη της Λενιώς μου τον αγαπούσα το δάσκαλο. . . Κ' έτσι αρχισα να προκόβω.

Αρχισα να προκόβω καθώς προκόβει και πάε, μπρός η βαρκούλα άναμεσα σε δυο ενάντια ρέματα. Τόνα της συντροφιάς των παιδιών, τάλλο της καμαρωμένης δασκαλικής μας.

Τα παιδιά μου χωράτευαν η και μου βλαστημούσανε ρωμαίικα, δ δάσκαλος με καθοδήγευε κορακίστικα. Έτσι και τα βιβλία του, σαν αρχισα και τα μισόνουθα. Η μακαρίτισσα με καμάρωνε σαν τα διάβαζα το βράδυ κοντά στο λυχνάρι. Κ' έλεγε, τί μεγάλη τύχη που την έχουν τα παιδιά τώρα που μαθαίνουνε γράμματα. Τάλεγε γράμματα, γιατί δεν καταλάβαινε λέξη. Αν είτανε γλώσσα της, δε θα είτανε γράμματα. Αέε το μουστο γλεῦκος, και γίνεται γράμματα. Γράφεις πως το φασί είναι κεκολλημένον, και μυρίζε κίτρινον, και γίνεται κι αυτό άμέσως γράμματα. Αλλάζεις λέξεις και πηγαίνεις έμπρός. Και με το βάζα να βρής τη λέξη, δ Θεός

*) Η αρχή στο 352 φύλλο.

Πρόεδρος έτρεξε να τους καλωσορίσει και να τους υποδεχτεί με χιλίες υπόκλισης και με χίλια κομπλιμέντα.

— Ω, να μας συχωρήσετε, κ. Πρόεδρε. Αργήσαμε. Η Χρυσούλα θέλησε νάρθει μαζί μας και ξέρετε οι γυναίκες ως να ντυθούνε...

Κι δ Όρεστής γέλασε δυνατά ενχ ζωντανό χαρούμενο γέλιο κ' έσφιξε το χέρι του Προέδρου.

— Παρακαλώ παρακαλώ είναι μεγάλη τιμή που μας κάνει η δεσποσύνη κ' είμαστε ευτυχεί. Παρακαλώ. Έλεγε πάντα με δυο λ το παρακαλώ δ κ. Πρόεδρος.

Η Χρυσούλα κοκκίνησε και χαμογέλασε στον Πρόεδρο μ' ένα χαμόγελο γλυκό κ' εγκάρδιο σα σφιζιμο χεριού. Ωστόσο οι άλλοι, γύρο στο μνήμα, παίρνανε διάφορες στάσεις για να μη πολυκουραστούνε. Μερικοί καθυστερημένοι, ρομαντικοί, άπομακρυνθήκανε από τους άλλους και τυλιγμένοι στις μπέρτες τους βαριαναστενάζανε κοιτάζοντας τους τάφους. Ένας δάσκαλος καλοθερμένος, με μουσι και με φρόδια χοντρά σα νάσανε καμωμένα από φούμο, ξεδίπλωσε με προσοχή το μαντήλι του, το ζετίναζε, τδστρωσε χάρω άπάνω σε μία πέτρα και κάθισε με χιλίες προφύλαξες να μη λερώσει τα σκολινά

ΜΕ ΜΙΑΝ ΔΡΑΧΜΗΝ ΚΕΡΔΟΣ 100.000 !

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έκαστον γραμμάτιον ισχύον διά την κλήρωσιν 25 Οκτωβρίου 1909 τιμάται άντι μιάς δραχμής.

ΚΕΡΑΗ ΕΚΑΣΤΗΣ ΚΛΗΡΩΣΕΩΣ :

ΜΕΓ ΚΕΡΑΟΣ	έκ δραχ-	100,0 00
1 Κέρδος	» »	25,000
1 Κέρδος	» »	10,000
3 Κέρδη	» »	5,000
5 Κέρδη	» »	1,000
118 Κέρδη	» »	100
557 Κέρδη	» »	50
1000 εν δλω κέρδη άξιας δραχμών.....		225,000

Γραμμάτια πωλούνται. Είς τα δημόσια ταμεία και λοιπάς δημοσίας αρχάς, εις τας Τραπεζας, εις τούς επαθ' μάργας και στασιάρχας των σιδηροδρόμων, τούς διαχειριστάς των μονοπωλίων και τα πρακτορεία των έφημερίδων προς δραχ. μίαν έκαστον γραμμάτιον, ισχύον διά μίαν εκ των τριών τελευταίων κληρώσεων.

Διά πάσαν πληροφορίαν ή ζήτησιν γραμματίων άπευθυντέον εις το Γραφείον του Έθνικου Στόλου και των Αρχαιοτήτων, ύπουργείον Οικονομικών εις Αθήνας.

Ο διευθύνων τμηματόρχης
Γ. ΚΟΦΙΝΑΣ

να σε βοηθήση να βρής και το τί θα πήε. Α θελήσης να γράψης τίποτις που το συλλογίστηκες άπατός σου, κι όχι κάποιος άρχαιος ή φράγκος, — ένα παραμυθάκι άε πούμε, — δε βρίσκεις λέξεις για το μισό, γράφεις λοιπόν τάλλο το μισό. Και κεινος πάλι που σε διαβάξει, αν τύχη κ' είναι άρχαιος, δεν καλοχωνεύει τα μισά που διαβάξει, κ' έτσι του μένει το τέταρτο. Ο άλλος δ κόσμος κερδίζει από τα βιβλία του έκαστο τα έκαστο, έμεις είκοσιπέντε τα έκαστο. Τάλλα τα είκοσιπέντε είναι δοτικές κι άναδιπλασιασμοί, και τα πενήντα μήτε γράφηκαν ! Κ' έτσι βγαίνει το ρωμιάπουλο στής ζωής την παλαίστρα άρματωμένο κορακίστικες λέξεις και φράσεις.

Τις άραδιάζει και γίνεται η δουλειά του. Οι σολοικισμοί κ' οι βαρβαρισμοί είναι φύλλοι στ' άχυρα. Τώρα πρέπει να βγή το ψωμί έπως έπως. Θα πήε και τί να σου κάμη λάος που φορώνεται πεθαμμένη γραμματική που χρειάζεται ζωή άλακρη να τη μάθη! Θαμα είναι κι αυτό που σου κάμνει. Θαμα που έχουμε πέντ' έξη νομάτους στη χώρα και μας γράφουν την κορακίστικη δίχως να μας φέρνουν άνέκατο. . . Τάχα λές πως όλοι θα γίνουμε μιá μέρα σαν κι αυτούς τούς πέντ' έξη; Σπολλάττη ! Ας σφαλήξουμε λοιπόν τάργαστήρια μας, άε στουπώσουμε ταυτιά μας, άε δέσουμε τα χέρια μας, κι άε μελετούμε την άρχαία ύσπου να φτειάξουμε μιá καλή

κορακίστικη. Να πούμε έμως και του άλλου του κόσμου να μην πολυβιάζεται με τον πολιτισμό, να τον προφτάξουμε κ' έμεις. Να μας άπαντέξουμε κ' οι Βουλγάροι, γιατί σπουδάξουμε την άρχαία τη γραμματική και κατόπι μετριούμαστε και με δαύτους.

Αυτό είτανε τόνα το ρέμα, το τεχνητό. Είχαμε έμως και τάλλο, το φυσικό. Έπειδή, ποιό άγέρι η κορίτσι μπορεί να ξεφύγη τις χιλίες μωρολογίες, νοστιμιές, άθανιές, φοβέρες η και βριασιές που καταρακυλούν όλόγουρά του σαν πέτρες μαζί με το χείμαρρο Σε ποιό Σκολειό δε σημαδεύεται το παιδί με τέτοια καταρακυλισματα ; Ποιός δεν έμαθε να καταριέται στη γλώσσα του ; Ποιός δε βγάξει το πάθος από μέσα του σα ζωντανό φείδι, τον πόνο του σα ζεστό αίμα, και σαν άχνό τη λαχτάρα του; Ποιός «Έλληνομαθής» δε θα φωνάξη ένα χωριάτικο ώχ, αν του πατήσης, άε είναι και το νυχάκι του δασκαλήσιου του του ποδός;

Αν τα λόγια της άγάπης είναι της μάννας, τα πιώτερα τα λόγια του πόνου και της ζωής είναι των πρώτων συντρόφων μας. Η της μάννας είναι η των συντρόφων, κάθε χαρά η λύπη, κάθε λαχτάρα η άπελπισιά, κάθε μισος, κάθε τρόμος η θυμός που κλονίζει το νού μας, κάθε σταλαματιά που γυρίζει στις φλέβες μας είναι ζυμωμένα με την καταφρονημένη τη γλώσσα που ντρεπούμαστε να την πούμε

του ρούχα ! Έπειτα σοβαρότατος έβγαλε από την τσέπη του ένα τετράδιο και μολύδι, έγραψε την ήμερομηνία, την ώρα, τον τόπο, τόνομα του ρήτορα, τράβηξε προσεχτικά μιάν εϋθεία άποκάτω, κι ως είδε τον Όρεστή νάρχεται έθιξε, κλοκάθισε, σάλωσε το μολύδι του κ' έτοιμάστηκε να παίρνει σημειώσεις. Ένας άλλος έβγαλε το μαχαίρακι του κι άρχισε να σκαλίζει τόνομά του στο φλοῦδι μιανού δέντρου. Ο Δόν Ζουάν μπροστά στο τζάμι μιās φωτογραφίης ένός παράπλευρου τάφου έσκυφτε και διόρθωνε τη χωρίστρα του, ένω δ χαζός άκκουμπισμένος σ' ένα δέντρο μεσόκλεισε τα μάτια κ' είπε : άαα ! και χασμουρήθηκε.

Είχε φτάσει τώρα δ Όρεστής με τη Χρυσούλα και τον Προγονόπληχτο κοντά τους κι ως είδε τούς νέους αυτούς γύρο στο μνήμα του Κοραή να τον περιμένουνε να τους δώσει να καταλάβουνε την ψυχή του, ένοιωσε σύνερα μιάν ήδονικώτατη άνατριχίλα. Μιά παρόμοια άνατριχίλα νοιώθουνε στα δάχτυλά τους κ' οι μεγάλοι γλύπτες εϋτύς ως αντίκρύσουνε τούς κάτασπρους άπελέκητους όγκους των μαρμάρων, που κοίτουνται μπροστά τους ποβολαγγέμνοι στον ήλιο.

Και θεοί μέσα τους άγέννητοι και σκλαδωμένα

κορμιά έφύθων και στήθια όρθά γυναικών άναταράζονται και σαλεύουν και λαχταρώντας περιμένουν τα δάχτυλα τα θαματοουργά νάρθου να τα λυτρώσουν.

Τα μάτια του Όρεστή τα μεγάλα και συλλογισμένα λάμπανε σα σταθιά άκονισμένα που αντίκρύζουνε τον ήλιο. Κ' ένοιωσε τη στιγμή εκείνη άπάνω στα γόνατά του τη ζωή δ Όρεστής σαν κούκλα. Έσκυφτεν άπάνω της και την κοίταζε και τη χαδολογούσε, της έπιανε και της άναποδογύριζε το κεφάλι με τα δυό του χέρια και τη φιλούσε άπάνω στο στόμα.

— Αγάπη μου, άγάπη μου έσύ !

Ω ! πόσο ένοιωθε τα είκοσιπέντε του τα χρόνια ν' άνάφτουμε μέσα στο αίμα του τις μεγάλες τρωικές πυρκαγιές της νιότης ! Μεθυσμένος από το άψι κρασί της Έπιστήμης, άναθρεμένος μέσχ στο ζεστό, το άπάνεμο πατρικό σπίτι, άνεμόχτισε στο νού του ένα συννεφόκοσμο δικό του ως Δόν Κιχώτης, όχι με χάρτινες περικεφαλαίες στον Άχαμνόνοντα καθάλα, μα με ίδέες μεγάλες και τρανές άπάνω στο κεφάλι ξεκίνησε καθάλα στη νεφροτσακίστρα Χίμαιρα να κονταροχτυπηθεί με τη ζωή. Μακριά τώρα και τρία χρόνια από τούς γονέους του, στο

δική μας. Είναι χτύπημα της καρδιάς μας ή γλώσσα, δε θέλει να ξέρη άλλη γλώσσα ή καρδιά μας. Και νάθελε, μα κορακιστική λέξη δε θα μπορούσε να τσαμπουνίση άπάνω στον πόνο της. Καρδιά και γλώσσα μεγαλώνουνε σά διδυμες αδερφάδες. Η μία διαφεντεύει την άλλη. Κάθε πόνος και το τραγούδι του, κάθε πάθημα και την παροιμία του. Ποῦ νά τις ξεχωρίση μιὰ πεθαμμένη γραμματική! Άλλο τόσο παγώνουν οι παγωμένοι της οι κανόνες σὲ μιὰ καρδιά που ξέρει τί θέλει, ποῦ γυρεύει τὴν τρυφερή τῆ λέξη νά παραστήση τὸν πόνο της, τὴν κορτερή νά δείξη τὸ πάθος της. Ποῦ ἀκούστηκε τέτοιο κακό! Ποῦ ἀκούστηκε Ἀχιλλέας ἢ Ἀμλέτος νά πασαλειβῆ τὸ πάθος του με τέτοιους σουδάδες; Σὲ ποῖο βιβλίο γράφηκε πῶ; οἱ μεγάλοι οἱ τεχνίτες τοῦ κόσμου πήραν ἀπὸ δασκάλους τὴ γλώσσα τους! Τοῦ κίκου, ὅλη ἡ ἱστορία σὰς κατατρέχει, καλὸί μου σοφοί. Ὁλος ὁ κόσμος θροῦδαλα τις κάνει τις θεωρίες σας. Ἐμεῖς μόνο τὰ ρωμιόπουλα σὰς ἀφήσαμε καὶ μὰς πήρατε στὸ λαμὲ σας, καὶ μὰς τραθήξατε ἀπὸ τῆ γελαστὴ μας ἀκρογιαλιὰ σὲ βάρια μαῦρα καὶ σκοτεινὰ, καὶ πᾶτε νά μὰς πνίξετε τώρα μαζὶ σας

ΣΗΜ. Ἐδῶ δηγᾶται ὁ Γερδοῆμος μερικὲς περιπέτειες τ.ῦ Σκολειοῦ του, καὶ τις ἀντάμωσές του με τὴ Δεινῶ. Δὲν πολυχρηαίζονται γιὰ τὸν καθαντὸ σκοπὸ τοῦ βιβλίου, ὥστε τὸ παραλείπουμε καὶ αὐτὸ τὸ κεφάλαιο.

(Ἀκολουθεῖ) ΑΡΙΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Στὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κεραικῆς θὰ δημοσιεύουμε τὴ Β' σειρά «Σατιρικά γυμνάσματα» τοῦ κ. Κωστῆ Παλαμά. Ἡ πρώτη σειρά δημοσιεύτηκε ἀπὸ 277 φύλλο τοῦ «Νουμᾶ» (Γενάρης τοῦ 1908).

— Ὁ κ. Πέτρος Βασιλάκης, ἔξω ἀπὸ τὰ κομᾶτια τοῦ «Νουμᾶ» καὶ ἀπὸ τὴν «Ἰριγένεια» τοῦ Γκαίτε ποῦ θὰ τυπώσῃ στὸ «Νουμᾶ», ἑτοιμάζει τώρα κ' ἕνα πρωτότυπο ἔγγραφο «Ἀγάπη στὸ χωριό», ποῦ ἴσως δημοσιευτῆι στὸ «Νουμᾶ» πρὶν ἀπὸ τὴν «Ἰριγένεια».

— Ὁ κ. Κ. Θεοτόκης τυπώνει σὲ τόμο τὰ «Γεωργικά» τοῦ Βιργίλιου ποῦ τὰ πρῶτα βιβλία τοῦ δημοσιεύτηκαν στὸ «Νουμᾶ». Τυπώνει ἀκόμα σὲ βιβλίο καὶ τὸ Ἰνδιάνικο δράμα «Σκχουντζα».

— Ἡ «Σαμοθράκη» τοῦ Ἰδᾶ θὰ κρατήσῃ περίπου τρεῖς μῆνες καὶ θὰ βγῆ ὑστερὰ καὶ σὲ βιβλίο. Σὲ βιβλίο τραβοῦνται ἀπὸ τὸ «Νουμᾶ» καὶ οἱ «Φυλλᾶδες τοῦ Γερδοῆμου».

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Κ. Δ. Δημοσιεύεται τὸ ἐν. Γιὰ τᾶλλο θὰ θέλαμε νά σὰς δοῦμε. Στὸ γραφεῖο βρισκόμαστε 9—11 τὸ πρωὶ καὶ 4—6 τὰπομεσήμερο. — κ Σ. στὴν Ἀλεξάνδρεια. Μὲ τὸ συμπάθειο, μὰ ὁ κ. Στέφης Ἀλεξανδρινὸς φαίνεται κάπως ἀνόητος.

Παρίσι, μελετοῦσε μερонуχτὶς νά γράφῃ τὴν ἐναίσημη διατριβή του γιὰ ἐξετάσεις. Τὴν «Καὶνὴ Διαθήκη» ὡς θὰ τὴν ὀνόμαζε καὶ ὅπου μὲ βᾶσεις καινούριες τελειῶς ἐπιστημονικὲς θὰ κήρυχνε καινούρια θρησκεία καὶ ἠθική. Ὁλημέρα στὸ γραφεῖο του ἢ στὸ Πανεπιστήμιο καὶ στὰ Μουσεῖα δὲν ἔσμιγε σχεδὸν κανένα· εἶχε δικὸ του κόσμο ἐντελῶς ξέχωρο ἀπὸ τὸν κόσμον τῶν ἄλλων. Κ' ἤρθε σήμερα, κατέβηκε ἀπὸ τὸ γραφεῖο του πρὸς στοῦς νέους συμτριῶτες του, ποῦ ἀνεβήκην ἀπὸ τὸ καφενεῖο νά τὸν ἀκούσουν, ἤρθε νά τοὺς μαζέψῃ γύρω του καὶ νά τοὺς ἀνοίξῃ τὴν καρδιά του καὶ τὸν πυρετὸ τῆς σκέψης του καὶ νά τοὺς ἀπλώσῃ τὸ χέρι νά σμίξουνε ὅλοι μαζὶ καὶ νά ξεκινήσουν ἀδερφωμένοι γιὰ κάποιον ἀψηλότερο κ' εὐγενικώτερο ἰδανικό.

(Ἀκολουθεῖ)

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΤΟΣ Δ'

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΜΟΣ Α' ΕΞΑΜΗΝΙΑΣ 1909

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1909

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Ταμείον καὶ Τράπεζαι..... Δρ. 1,852,906.68	Κεφάλαιον μετοχικὸν διηρημένον εἰς 80,000 μετοχάς..... Δρ. 6,000.00
Δάνεια ἐπ' ἐνεχύρω Ἀσχειοφόρων..... Δρ. 8,756,129.95	Κεφάλαιον ἀποθεματ. τακτικῶν Δρ. 15,661.80
Ὁμολογ. καὶ χρηματογρᾶφῶν Δρ. 8,756,129.95	Κεφάλαιον ἀποθεματ. τακτικῶν Α' ἑξαμηνίας 1909..... 3,088.25
Ἀνοιχτοὶ Ἀ/σμοὶ ἐπ' ἐνεχύρω χρηματογρᾶφων..... 130,684.35	Ἐκτακτὸν ἀποθεματικὸν κεφάλαιον προνοίας..... 12,000.—
Συναλλαγματικαὶ καὶ γραμμίτια ἐν χαρτοφυλακίῳ..... 2,096,415.55	Καταθέσεις πολυτετεῖς καὶ ἐν ὄψει..... 2,926,882.40
Ἀποδείξεις συντάξεων ἐν χαρτοφυλακίῳ..... 167,126.60	Καταθέσεις Ταμιευτηρίων..... 3,089,804.10
μισθοδοσιῶν λειτουργῶν μέσης ἐκπαιδεύσεως ἐν χαρτοφυλακίῳ..... 41,055.58	Πιστωτικοὶ Λογαριασμοὶ..... 2,840.47
Δάνεια ἐπ' ἐνεχύρω χρυσοῦ, κοσμημάτων κλπ..... 662,278.05	Κομιστὰι γραμματίων..... 14.67
Δάνεια ἐπ' ἐνεχύρω ἐπιπέλων, καὶ ὀφειλάται ἐπιπέλων μὲ δόσεις..... 11,309.95	Μερίσματα μὴπω ζητηθέντα..... 1.21
Ἐγκωρήσεις ἀπαιτήσεων ἐνοικίων Δημοσίου ἠσφαλισμένα καὶ δι' ὑποθήκης..... 51,745.30	Μερίσματα προσωρινῶν Α' ἑξαμηνίας 1909..... 52.50
Λογαριασμοὶ ἠγγυημένων..... 142,889.70	Κέρδη καὶ Ζημίαι. Ὑπόλοιπον ἀφιέμενον διὰ τὴν ἐπομένην ἑξαμηνίαν..... 10.02
Διάφοροι λογαριασμοὶ (ὑποκαταστήματα Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ προσωρινὸν λογαριασμὸν)..... 114,938.86	
Ἐγκωρήσεις λογαριασμοῦ..... 36,605.75	
Μετοχαί: Ἀντίτιμον μὴπω ἐκδοθειῶν 45,000 μετοχ. Κτήρια Τραπεζῆς, ὁδὸς Πανεπιστημίου: Ἄξια οἰκοπέδου..... Δρ. 200,000.—	
Ἄξια οἰκοδομῆς μετὰ Θησαυροφυλακίου καὶ θερμάνσεως..... 286,084.85	
Χρηματογρᾶφα ἐν γένει, καὶ λαχειοφόροι ὁμολογιαὶ Ἐθνικῆς Τραπεζῆς..... 808,804.80	
Μερίσματα καὶ τοκομερίδια ἐν γένει..... 10,888.—	
Γραμμίτια λήξαντα καὶ εἰσπρακτέα..... 16,168.90	
Συντάξεις λήξασαι καὶ εἰσπρακτέαι..... 4,461.15	
Μισθοδοσίαι λήξασαι καὶ εἰσπρακτέαι..... 829.05	
Γραμμίτια εἰσπρακτέα διὰ λογαριασμῶν τρίτων..... 13,530.50	
Ἐξόδα ἐγκαταστάσεως (ὄχιως ἄξια θησαυροφυλακείων καὶ χρηματοκιβωτίων)..... 61,984.80	
Δρ. 14,466,277.82	Δρ. 14,466,277.

ΚΙΝΗΣΙΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ Α' ΕΞΑΜΗΝΙΑΣ 1909 ΕΝ ΑΝΤΙΠΑΡΑΒΟΛῃ ΠΡΟΣ ΤΗΝ Α' ΕΞΑΜΗΝΙΑΝ 1908

Καθ' ὅλην τὴν Α' ἑξαμηνίαν 1908 ἐνηργήθησαν 8456 καταθέσεις ἀτόμων ἀντιπροσωπεύουσαι..... Δρ. 5,239,333.47	
1909..... 9665..... 7,534,271.89	
Κατὰ τὸ τέλος τῆς Α' ἑξαμηνίας 1908 τὸ ὅλοισον καταθέσεων ἀνίσχεται εἰς..... 4,154,900.69	
1909..... 6,016,636.50	
Ἡ ἐν γένει κίνησις τῆς χρεωστ. τῆς Α' ἑξαμηνίας 1908 τῶν μερίδων τοῦ ἐνεργ. καὶ παθητ. ἀνήλθε εἰς..... 215,216,494.48	
1909..... 259,780,542.—	

ΚΕΡΔΗ ΚΑΙ ΖΗΜΙΑΙ Α' ΕΞΑΜΗΝΙΑΣ 1909

ΧΡΕΩΣΙΣ

ΠΙΣΤΩΣΙΣ

Εἰς ἔξοδα διαχειρίσεως, ἧσι:	Ἀπὸ τόκους δανείων ἐπ' ἐνεχύρω χρηματογρᾶφων Δρ. 126,718.4
Μισθοὶ Διευθύνσεως καὶ Προσωπικοῦ..... Δρ. 80,585.—	πρὸς ἐξοφλήματα συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων..... 73,302.2
Ἐνοικίον Καταστήματος..... 3,150.—	τόκους δανείων ἐπ' ἐνεχύρω χρυσοῦ, κοσμημάτων, κλπ..... 26,912.21
Ἐντύπω, φωτισμός, γραφικὴ ὄλη, βιβλία, ταχυδρ. ὑπηρεσία κλπ..... 16,182.70	κέρδη ἐγκωρήσεων ἀπαιτήσεων, κέρδη Πρατηρίων, καὶ διάφορα κέρδη..... 16,361.16
Μισθοὶ καὶ ἔξοδα τμήματος ἐνεχυροδανειστηρίων..... 5,276.70	τόκους Τραπεζῶν..... 9,605.2
Μισθοὶ καὶ ἔξοδα τμήματος Πρατηρίων..... 1,551.10	πρὸς ἐξοφλήματα ἀποδείξεων συντάξεων..... 8,711.86
Δρ. 56,745.50	τόκους ἴσμων ἠγγυημένων..... 4,997.86
Εἰς ἔξοδα ἐγκαταστάσεως, ἀπόβεςις 10% ἐτησίως..... 3,262.35	πρὸς ἐξοφλήματα ἀποδείξεων μισθοδοσιῶν μέσης ἐκπαιδεύσεως..... 1,665.01
καθυστερήσεις Συναλλαγματικῶν καὶ Γραμματίων, ἀπόβεςις..... 2,450.—	ὅλοισον κερδῶν Β' ἑξαμηνίας 1908..... 4,231.87
καθυστερήσεις Ἀποδείξεων Συντάξεων, ἀπόβεςις..... 3,001.40	
φόρον ἐπιτηδεύματος Α' ἑξαμηνίας 1909..... 1,452.40	
τόκους Ταμιευτηρίου..... 56,159.75	
Καταθέσεων ἐπὶ τόκῳ..... 46,618.—	
Πιστωτικῶν Ἀ/σμων..... 27,143.23	
Καθαρὰ κέρδη { Ἀκαυθήμενα διὰ τὴν παρούσαν ἑξαμηνίαν..... 65,655.70	
{ Ἀφιέμενα διὰ τὴν ἐπομένην..... 10,022.52	
Δρ. 272,505.85	Δρ. 272,505.85

ΔΙΑΝΟΜΗ ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΚΕΡΔΩΝ Α' ΕΞΑΜΗΝΙΑΣ 1909 ΔΡΑΧΜΩΝ 65,655.70 ΩΣ ΑΝΩΤΕΡΩ

Εἰς προσωρινὸν μέρημα Α' ἑξαμηνίας 1909..... Δρ. 65,655.70	
Ἐν τῷ ἀνωτέρῳ μέρηματος τῶν Δραχμῶν 65,655.70	
Ἐπιπίστοντα { α') διὰ φόρον Δημοσίου 5% ἐπὶ Δραχμῶν 56,391.—..... Δρ. 2,819.55	
{ β') χαρτόσημον ἐπὶ τοῦ μέρηματος 15,000 μετοχῶν 2%..... 1,071.45	
Ἐν τῷ ἀντιμῶ ὀπολοῖσπον καθαρῶ μέρηματος..... 61,764.70	
Ἐπιπίστοντα { α') διὰ κεφάλ. ἀποθ. τακτ. 5% κατὰ τὸ ἀρθρ. 50 τοῦ Καταστατικοῦ..... 3,088.25	
{ β') δι' ἀμοιβὴν Δ. Συμβ. 10% κατὰ τὸ ἀρθρ. 50 τοῦ Καταστατικοῦ..... 6,176.45	
Μερίσματα προσωρινῶν ἑξαμηνιαίων καθαρῶν, ἧτοι ἐλεύθερον φόρον καὶ χαρτοσήμον πρὸς Δρ. 3.30 % ἐπ' ἐκάστης μετοχῆς..... Δρ. 52,500.—	

Τὸ μέρημα πληρῶνεται:

Ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι ἀπὸ τῆς 20 Ἰουλίου ἔ. ἔ. ἔστιν δὲ ἀπηλλαγμένον τὸ μέρημα τοῦ φόρον καὶ τοῦ δικαιώματος χαρτοσήμου, ὡς προκαταβληθέντος ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς εἰς τὸν Δημοσίον.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 30 Ἰουνίου 1909.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΔΙΟΝ. ΛΟΒΕΡΔΟΣ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΜΟΥ

Φίλε Νουμά,

Σοῦ στέλλω τὴ λογοδοσίᾳ μου πού, ὡς ἑσθιαστικὸς στὴν πατρίδα μου, ἔκαμα στὸ τέλος τοῦ σχολικοῦ χρόνου· σοῦ γράφω καὶ λίγες σημειώσεις γιὰ νὰ ξεκαθαρίσω μερικὸς ὑπαντιγμούς τοῦ λόγου μου γιὰ κάποιον περιστατικὰ πού μόνον οἱ πατριῶτες μου τὰ ξέρουν.

Σοῦ γράφω ἀπὸ καιρὸ πῶς, ἂν μοῦ ἔδοξε, θὰ σοῦ ἐξιστοροῦσα τὸ τί τράβηξα φέτος, ὡς «μαλλιαρὸς» Διευθυντῆς τοῦ ἐδῶ Ἑλληνικοῦ Σχολείου, μὲ τὸν πόλεμον πού μοῖσθησαν ἔδω τόκαμα, γιὰτί ἔλεγα πῶς δὲν ἄξιζε τὸν κόπο κ' ἔπειτα μοῦ περνοῦσε ἡ ἰδέα πῶς δὲ θάβρισκε τόπο στὸ Νουμά.

Εἶμουν ἀπὸ σπουδαστῆς γνωστὸς στὴν πατρίδα μου δημοτικιστῆς, κὶ δταν πέρουσι, μερικοὶ δικαί μου κὶ ἄλλοι ἀπροκατάλητοι κὶ ἀνοικτομύατες Ἐφοροὶ, μὲ διώρισαν τὸν περσομένο Ἰούλιο Σχολάρχην, κάποιον καλοθελητὰ πατριῶτες μου κὶ ἄλλα γαυγίζοντα ὄργανα καὶ μπράβοι, ἔβρισαν ἀμέσως μὲ τὸ κήρυγμα, σὲ παράγκες καὶ κερφεῖς, νὰ δηλητηριάσουν τὸν ἀπλό κόσμο, λέγοντάς του πῶς εἶμαι μ α σ σ ὄ ν ο ς, πῶς μοιράζω ἀφορισμένα Βαγγέλια, ἄπειρα παραμορφώνοντάς του τὴ γλώσσα τῆς ἱστορίας τῆς Ρωμοσύνης, τῆς Ἰλιάδας καὶ τοῦ Βαγγέλιου, πού, πράγματι, πρὶν δυὸ χρόνια εἶχα μοιράσει σὲ πολλοὺς ἐδῶ πέρα.

Χίλιες δυὸ ἔβρεις καὶ βλακὲς ἐσπόμεζαν γιὰ λογαριασμό μου. Σκέφτηκαν νὰ συνάξουν καὶ ὑπογραφεὶς γιὰ νὰ μὲ πάρουν, μὰ γινώριζαν πῶς εἶταν ἀδύνατο, κὶ ὁ κόσμος νὰ γαλοῦσε, νὰ τὸ κατορθώσουν καὶ τὰ παράτησαν. Κάθε μέρα μὲ πληροφοροῦσαν στὸ ἐξοχικὸ χωρὶ πούμνα, πῶς θύεζονταν ἐπιταυτοῦ καὶ οἱ ἴδιοι κὶ ἄλλοι φανατισμένοι ἀπὸ τὸν ὄχλο, νὰ μὲ χτυπήσουν.

Φυσικὰ καὶ γὰρ δὲν καθόμουν μὲ δεμένα χέρια καὶ γράμματα δημοσίερα καὶ στὰ κερφεῖς γερά τοὺς ἔμπαινα μόνο πὺ κατάντησα νάχω στὴ μέση δυὸ πιστόλια.

Ἐδῶκε τέλος ὁ θεὸς καὶ κηρύχτηκε, σὰν κὶ ἀδελφὸς τῆς ἡμέρας, τ' Ὀθωμανικὸ Σύνταγμα. Ἐπάνω στὴ φούρια τοῦ Συντάγματος γένηκαν τραπέζια κ' ὑποδοχῆς καὶ σὰ Σχολάρχης πού εἶμουν (δηλ. personnalité), ἔπρεπε ἐγὼ νὰ εἶμουν μπροστὰ καὶ στοὺς λόγους. Βοήθηκα τὴν εὐκαιρία νὰ πῶ δυὸ λόγους καὶ δυὸ ποιήματα. Καὶ τὰ δυὸ ποιήματα κὶ ὁ λόγος ἦσαν χαρακτηριστικὰ τῆς θαμπωμάρας τῶν Ρωμῶν πού δέχτηκαν ἀπίστευτα καὶ ἀναπάντεχα τὴ μεταπολίτευση. Εἶταν τὸ πρῶτο μὲ π. ὄχειρη καὶ ἀστέια ὡδὴ στὴν Ἐλευθερίαν τῶν Νεοτούρκων δὲν κράτησα ἀντίγραφο, καὶ τὸ χειρόγραφο ἔγινε ἀνάρπαστο (!!!). Ἐθυμοῦμαι δυὸ τρεῖς τετρασίχη καὶ στάντιγράφω γιὰ τὴν ἱστορία :

«Μὲ Νεοτούρκων θρεμῆν
Αἶμα τρισευγενικό,
Θεῖα, χεῖρε, ἀναστημένη,
Μὲ τὸν πόθον τὸν ἱερό.

Ἠγγες στὴν ὄρατα Πόλη
πὺ εἶν' ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ
Κὶ ἀντηγγίσαντες οἱ ὄλοιοι
τοῦ χερουδικοῦ νεοῦ.

Καὶ στὸν τάφο τους ἐτρέξαν
ἄγνὰ κόκκαλα, ἱερά,
λές κ' ἔνα τραγοῦδι ἐσμίξαν,
Χαῖρε, ὦ ! χεῖρε Ἐλευθεριά.

Τῆλο μοῦ βρίσκεται ὄλο. Χαίρετῆσα τοὺς Νεοτούρκους στὸ νησί μας μὲ μὴ μακρυνὴ ἀνάμνηση τοῦ Παύλ ν Μελᾶ καὶ δικαιολόγησα τὴν ἐπόθεση προλογίζοντας πῶς, καθὼς ὄλοιο γινώριζαν, εἶταν ἀπὸ κείνους πὺ ἐσπρωξάν τὰ πράματα στὴ σ η μ ε ρ ι ν ἡ ἔ λ ε υ θ ε ρ ι ᾶ (;) γιὰτί θυμάστε δὰ τὰδεσφώματα τῶν παλληκαριῶν πού κατέβησαν ἀπὸ τὰ βουνὰ καὶ τῶν καπεταναίων τῆς Μακεδονίας μὲ τοὺς Νεοτούρκους καὶ θυμάστε πῶσο θεωροῦσαν — τοῦλάχιστο στὶς ὑποδοχῆς καὶ στὶς πρόποσες ἔτσι τῶλεσαν — ἔνα τὸ ἔργο τους.

Μὴ κ' ἦλθεν ἔτσι, σοῦ ἀντιγράφω τοὺς στίχους, ἂν καὶ δὲν ἄξιζε :

Ἄντρεῖοι, πού μὰς ἐνοῖξατε ἔνα οὐρανό γλαυκὸ.
Ὁ ! σὲς καρδίες ἀδερφικές, μὲ τὴν ψυχὴ στὰ χεῖρῃ
Σὲ; χαίρετᾶ ἕνα ἀδερφός καὶ σὰς σοιχταγκαλιάζει.
Καὶ σμίγει τὰ φτερούλια του μὲ τ' ἀετοφτερούγᾳ σας
Στὸν Πίνδο ἀπένου νάναβῆ τὴ λύρα νάνακρούση,
Πού κρούει τάρματωτικά, τὰ κλέφτικα τραγοῦδια :
Ἐνας ἀετὸς ἐκάθονταν μὲ μελανὰ φτερούγια
Σὲ μὴ κορφή τῆς Στάτιτσας κ' ἐγλυκοτραγοῦδοῦσε.
Δὲν ἐτραγοῦδεις σὰν πούλι μὲ τὸν κελαιδισμό του
Μ' ἐνεμολάζει κ' ἔλεγε μ' ἀνθρωπινὴ λαλιτῆα :
— « Ἀπὸ τὰ λευτέρη βουνὰ εἶχα διαβῆ μὰ νόχα
Μὲ γόνια κὶ ἀστραπέθροντα καὶ μὲ τῆστροπαλέκια
Στὰ μέρη αὐτὰ πού πλάκωνε μίᾳς καταχινῆς μαυρίλα
Καὶ στὴ μαυρίλα βάρφισα καὶ τὸνομά μου Ζίτζα,
Π' ἀστράψε φῶς καὶ χάρησε μίᾳς νίας Ἀυγῆς τὰ θάρρη.
Μὲ τοῦ ἀντρεῖου τὸ θάνατο εἶμουν ὁ ἐρωταμένο.
Κ' εἶμουν ἐγὼ π' ἀνάσπρα ἀπ' τὰ κλέφτικα λημέρια
Καὶ στάλαξα τὰθάνατο νερό στὰ νεκρωμένα
Τὰ μέλι, τῆς ἱενατάμωρης στὸν μαῦρο καβαλλάρη.
Μὲ ἦρε τὸ βόλι τὸ γλυκὸ κ' ἔγινε ἀετὸς στὰ ἔρη.
Καὶ καρτεροῦσα τὴν Ἀυγῆ νὰ προσπεράσῃ ὁ Ἠλίος,
Ὁ Ἠλίος τῆς Ἐλευθερίας τῆ γις γιὰ νάχαλιάζῃ.—
Ἐνας ἀετὸς ἐκάθονταν πὰ στὴν ψυχὴ κορφοῦλα
Κ' εἶχε τὰ νόγια κόκκινα καὶ τὰ φτερά γραμμένα.
Κ' ἔβλεπε κάτω στὰ χωριά πού σβένετο ἡ ἀντάρρα
Τῆς καταχινῆς, πού πλάκωνε χωριά, βουνὰ, ρουμάνια,
Γλυκὰ-γλυκὰ ἐστέρωναν τὰ γαλανὰ τὰ οὐράνια
Κ' ἔτσι σὰ δάκρυ ἀνέθρουσε ἀπ' τὰ βράθη ἕνα τραγοῦδι :
— « Νέκρωσε ὁ ἥλιος π' ἀνάσπρη καὶ δὲ βροντοῦν οἱ λόγγοι.
Ἠλιὰ δὲν ἀκούω νὰ τροχᾶν τὰ νόγια τους στὰ βράθια,
Τὰδέφρια μου οἱ σταυραῖτοι διπλώσαν τὰ φτερά τους
Κὶ ἀδερφωμένοι σμίξαν μὲ νέα παιδιὰ τῶν Τούρκων.
Ἠλυκοταλάξαν βάλσασμα μίᾳς στὸ πικρὸ ποτήρι.—
Ἠλέω καὶ γῶ, τραγοῦδιστῆς, τὰ ἄφρινα στεφάνια
Μυζ' γιὰ τοὺς Νεοτούρκους, τῆξια τὰ παλληκαρία.

Μὰ ὄχι τόσο οἱ στίχοι αὐτοί, ὄσο, πρὶν λίγες μέρες, ἡ πρόχρησῃ καὶ ἀστέια ὡδὴ στὴν Ἐλευθερία, πού, ἀφοῦ τὴν ἀπόγγελα, τὴν τραγοῦδισε πάνω στὸν ἔθνικὸ μας ἔμνο ἕνα βροντόφωνος κ' ἐνθουσίασε τὸν κοσμάκη καὶ τοῦ γέρισε τὰ φρένα πού δὲ μετατόλησε πλεῖα νὰ ξεφράξῃ τὸ στόμα του κα νέναι γιὰ τὸν διλητῆρα τοῦ ἔθνους καὶ τὸν διαφθορέα τῆς Γλώσσης, τὸ Μασσόνο τὸ Σχολάρχην.

Καί, γιὰ νὰ μὴ τὰ πλιυλοῦν, ἀπὸ τὸ χεμῶνα ἄρχισαν πάλι νὰ βράζουν τὸ καζάνι τῶν παθῶν τους καὶ γι' ἄλλα πρόσωπα καὶ πράματα καὶ μὲ συνοφανίτες ἀισχρῆς καὶ ἀνθαιρεσίες ἐξορῆσαν παράνομα, τίς πρῶτες ἡμέρες τοῦ περσομένου Μᾶη, τὴ νόμιμη Ἐφορεία, γιὰ νὰ μὴ μὲ ξαναδιορίσῃ.

Ὁ λόγος μου εἶναι γραμμένος στὴν καθαρεύουσα ἐξέπιτηδες κάπου-κάπου μάλιστα — τελευταῖα — εἶναι σὰν ἀπὸ πείσμα βαλμένα μακαρόνια νερόβραστα. Δὲ φύλαξα τὴν καθαρεύουσα μόνο καὶ πού δὲν μποροῦσα κὶ οὐτε μὲ τὸ σταυρὸ νὰ τὴ συντηρήσω.

Γ. Κ. Ζ.

Ἐσκόπουν πρὸ τοῦ παρελθόντος Μαῖου, ἀφοῦ παρακαλοῦντῆσα καὶ νέαν φοράν μετὰ προσοχῆς τὰς ἐξετάσεις τῶν σχολείων καὶ λάβω ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους, διδασκάλους καὶ λοιποὺς γνωρίζοντας, παρατηρήσεις, σκέψεις καὶ γνώμας περὶ παντὸς ὅ,τι ἀναφέρεται εἰς τὰ σχολικὰ μας, νὰ παρουσιάσω πλατεῖαν περὶ τούτων γενικὴν ἔκθεσιν, ἥτις, γενομένη μία καλὴ ἀπαρχή, θὰ ἐξορῆται εἰς τὸ μέσον συγκεντρωμένα μερικὰ ζητήματα, τὰ ὅποια ἴσως πολλοὶ σκέπτονται, ποτὲ ὄμως ἐπισημότερον καὶ μετ' ἐπιστημοσύνης δὲν ἐξεδηλώθησαν. Ποῖος εἶναι ὁ ἀδάης ἐκεῖνος πού πιστεύει πῶς ἡ ἐκπαίδευσίς μας κὶ τὰ τῶν σχολείων μας καθόλου εἶναι ἐκεῖνα πού ἔπρεπε νὰ εἶναι ἢ ἐκεῖνα πού ἠδύνατο νὰ εἶναι σχετικῶς μὲ τὰ μέσα πού διατίθει καὶ πού ἤμποροῦσε νὰ διαθέσῃ ἡ κοινότης ἡμῶν; Πολλοῦ καὶ πολλακίς ἐλέγη καὶ ἐγράφη ὅτι ἡ πανελληνίως ἐκπαίδευσίς ἔχει ἀνάγκην πολλῶν καὶ ριζικῶν ἀκόμη μεταρρυθμίσεων. Καὶ νομίζω, κύριοι, πῶς μὲ τὰ Ἑλλαδικὰ χάλια μας δὲν πρέπει νὰ προσδοκῶμεν γενναίαν σχολικὴν ἀναγέννησιν ἀπὸ τὰς ἐκείναις ἀερακοπώσας καὶ λογοκοπανιζούσας Ἑλληνικὰς Κυβερνήσεις. Ἀπὸ ἡμῶν τὰς μικρὰς καὶ ἀνεξαρτήτους κοινότητας πρέπει νὰ γίνῃ ἡ πρώτη σοβαρὰ φροντίς. Ἴσως κανεὶς ἐξ ὑμῶν, ἐνθωπος ἀγαθός, σκεπτικὸς πῶς λέγω κενὰ ρήματα. Δι' αὐτὸν ἀπαγγέλλω τὸ πρῶτον — ἴσως καὶ τὸ οὐσιωδέστερον — ἐπὶ τὰ πολλὰ τῆς μεταρρυθμίσεως ἄρθρα : Εἰσπαγωγὴ εἰς τὴν ἐκπαίδευσίν μας ἡ Μητρικὴ τῶν Ἑλληνοπαίδων γλώσσα. Ἐπακολούθως : χωρισμός τῆς διδασκαλίας τῆς «νέας Ἑλληνικῆς» καὶ τῆς διδασκαλίας τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς. Ἄλλ' ἔς μὴ ἀγγίξω περισσότερα πράγματα, ἀφοῦ κατ' ἀρχὴν δὲν σκοπεῖω διεξοδικῶς ἐκ νέου νὰ τὰ ἐκθέσω, νὰ τὰ δικαιολογήσω καὶ τὴν οἰκονομίαν των νὰ ἐξεύρω.

Μερικὰ οἰκτρὰ περιστατικὰ μας, ἀπὸ ἐκεῖνα πού ἐξαναγκάζουν τὸν ἄνθρωπον νὰ περιζώνεται τὴν ἀρετὴν του καὶ νὰ βίητῃ εἰς χρεῖτην τὴν ἀσπίδα τοῦ ἐσωτερικοῦ του ἐγῶ, περυσισσόμενος τὸν κυνικὸν τρίβωνα, μ' ἔκαμην, ὥστε νὰ καταπνίξω τὸν σκοπόν μου, πρῶτον μὲν διὰ τῆς χαρακτηριζούσης τὸν Ρωμῶν φράσεώς του : «ὄχ ! ἀδερφε, μὴ χάνεσαι !» καὶ σὲν βρυεῖσαι !», δεύτερον δὲ — ὅπερ καὶ τὸ ἀληθέστερον — μὲ τὴν ἰδέαν, ἢν τὰ περιστατικὰ ταῦτα μετὰ τῶν περυσινῶν θερινῶν ἀναμνήσεων ὑπέβαλλον εἰς τὴν ὑπὸ τούτων ἠλιγγιώσαν ψυχῆν μου : πῶς δηλ. ἔχω ἐρωτάτονον καθῆκον στὴν προσωρινὴ ζωὴ μου : ν' ἀνάπτω τὸ μόνο γλυκὸ καὶ παρήγορον γιὰ τὴν ὑπαρξίν μου : ἕνα πρῶτό κεντηλάκι πού νὰ φωτίξῃ λατρευτικὰ τὸ παλλὰδιον πο' τὸ αἰσθάνομαι νὰ ὑψώνεται σ' ἕνα χμηγῶδὸ βᾶθρον κενταμείας τοῦ ταπεινοῦ νεοῦ τῆς καὶ πῶς, γιὰ νὰ μείνῃ ἀκήρατη στὴ λατρεία τῆς ἔπρεπε ἀφίνοντας διευθυντικὰ ἀξιώματα, σχολαρχικούς τίτλους, ἐκπαιδευτικὰ σκέψεις καὶ μελλούσας περὶ τούτων μελέτας, ἀφίνοντας, λέγω, σχολικὰς καὶ τὰς διδασκαλικὰς ἐνδιανοῖας νεφελοκοκκυγικὰς ὀργάνωσεις καὶ τὰ ἐπακολουθούντα κατὰ κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ἀνάγκην ἀκριτικὰ παλέματα εἰς λίστινα ἀλώνια, ἔπρεπε νὰ γραφῇ ἱέρεια ἔχουσα μόνον γλυκεῖον καὶ ἐρατεινὴν ἐνασχόλησιν τὴν θεραπείαν τούτου. Ἄλλῳθῃ πολλοὶ ἀπὸ σὰς θὰ παραξενεύωνται ἴσως, διατὶ τότε λέγω ὄλ' αὐτά. Ἀπλοῦστατα, κύριοι, τιμῶν πρῶτον τὸν ἐαυτόν μου καὶ θέλω νὰ τὸν ἐξαγνίσω μπροστὰ στὸν ἐσωτερικόν μου ἄνθρωπον, μὲ τὸ ν' ἀνεχθῶ νὰ εἶπω τὰ ὀλίγα ταῦτα, μολοντὶ βλέπω στὴ χώρα μας στυμμένη κάθε πνοὴν πλάστρια. Ἐπειτα δ' ἐπεθύμουν γιὰ τὸν ἐαυτόν μου νὰ διαφυλάξω κάποιον μνημόσυνο στὸ μέλλον, μὲ τὸ νὰ εὐρω τὴν εὐκαιρίαν νὰ βροντοφωνήσω ἐπισημῶς ἀπὸ τῆς ἔδρας ταύτης,

ὅτι: καιρὸς πλέον, ἂν θέλωμεν ὡς ἔθνος νὰ λαβώμεν ὑπόστασιν ἰδικήν μας καὶ νὰ μὴ ζώμεν ὡσάν τ' ἀμενηνὰ κάρηνα τοῦ ὀμηρικοῦ Ἄδου, καιρὸς νὰ εἰσαγάγωμεν εἰς τὴν Πολιτείαν, τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὰ Σχολεῖα μας τὴν ἀποδιωγμένην ὑπὸ τοῦ ἑλληνοκτόνου καὶ ψυχροφθόρου σχολαστικισμοῦ, τὴν μόνην τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γνῶσιν κέρην, εἰς ἣν ἐγράφη ὁ ὕμνος τῆς ἐλευθερίας τοῦ Σολωμοῦ, ὁ Φωτεινὸς καὶ ὁ Διάκος τοῦ Βαλαωρίτη, ὁ ἦχος τῆς Ἑλληνικῆς Μούσης Ὀμηρος, τὰ θάνατα δημοτικὰ μας ᾄσματα, τὴν Δημοτικὴν, λέγω, ἔθνην γλῶσσαν τῆς νέας Ἑλλάδος. Ναί! Εἶμαι βέβαιος, ὅτι ὁ μετὰ ἕνα αἰῶνα ἀπὸ τῆς ἔδρας ταύτης ἡμιλῶν περὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἐν Καλύμνῳ ἐκπαιδεύσεως εὐσυνείδητος διδάσκαλος θὰ μνημονεύσῃ τοῦ ὀνόματός μου καὶ ὅτι ἡμιλῶν εἰς τοὺς ἀκροατάς του ὅτι πρῶτος ἐγὼ ὡς διευθυντὴς τῆς Νικηφορείου Ἑλληνικῆς Σχολῆς, εἰς οὐδὲν λογιζόμενος τὸ ἰσχυρὸν τῆς ἀκαθοῦς σκοτεινῆς προλήψεως ρεῦμα, ἐξεφώνησα τὴν ἀλήθειαν ταύτην— [.....] Καιρὸς ἦδη νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν λιγοδοσίαν μου ὡς διδάσκαλος τῶν Ἑλληνικῶν τῆς ἀνωτέρας τρίτης Γυμνασιακῆς τάξεως. Ἦτος δὲν θὰ πράξω ἀπεπὸν τι, ἂν σὰς ἀντιγράψω ἐλίγας μόνον σημειώσεις ἀπὸ τὸ ἡμερολόγιον τῶν ἐκ τῆς σχολῆς ἐντυπώσεων μου. Σχολιάσας ταύτας θὰ φθάσω κατὰ πιν εἰς τὸ τέλος. Δὲν ὑπάρχει, ἐλπίζω, κανένας φόβος νὰ παρεξηγηθῶ. Δὲν θέλω νὰ κατακρίνω ἄτομα, διὰ μερικὰ τῶν ὁποίων θὰ εἶχα νὰ εἶπω ἐπαίους. Ψέγω μίαν ἀκαταστασίαν διδασκομένης ὕλης καὶ διδασκαλίας καὶ ἕνα προαιώνιον σύστημα μεταδόσεως μηχανικῶς ξηρῶν τύπων γνώσεως, ἕνα Παιδαγωγικὸν σύστημα ἠμπορεῖ νὰ τὸ ὀνομάσῃ κανεὶς, πῶς κομμίαν ἀγαθὴ ἐντύπωσι καὶ ἀνάμνησι δὲν ἀφίνει εἰς ὄσους, παραιτῶντας τὸ Σχολεῖο, ἀνοίγουν ἐπειτα τὰ μάτια τοὺς σὲ κάποιον ἀνοικτὸν ὀρίζοντα μορφώσεως. Ἀναγινώσκω, κύριοι. Ἐ'Οκτώβριος 1908. Λαβὼν ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Κρίτωνος (τοῦ Πλάτωνος) (ἐνθα ἀναφέρεται ὅτι ὁ Σωκράτης οὐκ ἀπεδήμησεν, εἰμὴ ἀπαξ εἰς τὸν Ἰσθμὸν ἐπὶ θεωρίαν), ἠρώτησα περὶ τῶν τεσσάρων μεγίστων θρησκευτικῶν καὶ καθόλου ἔθνικῶν πανηγύρων ὅχι μόνον τὰς ἡγνόνους, ἀλλὰ καὶ τοῦ εἶναι οἱ Δελφοὶ καὶ ἂν ὑπῆρχον Δελφοί. Ἠγνόνους ὅχι μόνον ἂν εἰς τὴν Στερεάν ἢ εἰς τὴν Πελοπόννησον εἶναι ἡ Ὀλυμπία, ἀλλὰ καὶ ἂν ὑπῆρξε ποτε ἡ πόλις δὲν ἤξευραν. Ἀφίνω τώρα τὰ μεθεπόμενα καὶ τὰς γενικωτέρας λεπτομερείας. Κατωτέρω σημειῶναι: τοὺς μαθητάς μου εὐρίσκω ἀνιστορήτους καὶ ἀγεωγραφήτους. Σήμερον τοὺς ἠρώτησα καὶ ἡγνόνους τὸ Σούνιον ἡγνόνους ἂν ὑπῆρχη Παρθένων, ἂν ὑπῆρξε χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Διὸς ἕως δὲν θὰ ἐγνώριζον, ἂν ὑπῆρξε καὶ ἂν ὑπῆρχη ἁγία Σοφία. Ἐπίσης σημειῶναι: ὅσον ἀφορᾷ διὰ τὰς ἄλλας τυπικὰς γνώσεις των ἡ πρώτη των γραπτὴ ἐξέταξις εἰς τοὺς γραμματικὸς τύπους καὶ τὴν σύνταξιν δηλοῖ τοῦτο. Τί δὲ νὰ εἶπω περὶ τῶν πρώτων ἐκθέσεων των!.. μίαν ἀπλὴν ἐντύπωσιν ἀπὸ τὴν γύρω φύσιν καὶ τὴν ζωὴν των εἶναι ἀνίκανοι νὰ διατυπώσων καὶ νὰ θρῶσων ἀπλῶς.— Λαμβάνοντες τώρα ἀφορμὴν ἀπὸ τὰς τυχαίας αὐτὰς σημειώσεις, βαρυτέρας τῶν ὁποίων θὰ εἶχομεν νὰ παρουσιάσωμεν, ὡς εἶπωμεν μερικά. Ὅλοι μας, ἂν ἐρωτηθῶμεν, θὰ εἶπωμεν ὅτι εἰς τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν μας ἐπικρατεῖ ἡ Ἑλληνικὴ κλασικὴ παιδείσις... Τῷ ὄντι!.. Φράσις ποῦ ἀποτυπώνει πανωραϊὰν ἐμβριθεῖαν στήν ὕψιν ἐκείνου ποῦ τὴν προφέρουν τὰ χεῖλη του!—Φράσις ποῦ στὸ ἀκουσμά τῆς

αἰσθανόμεθα νὰ περᾷ ἐμπρὸς ἀπὸ τὰ μάτια μας μὲ Ὀλυμπίαν μεγαλοπρέπειαν τῆς ἐλευθερωμένης ψυχῆς τὸ ἀπεικασμα. «Κλασικοὶ Ἕλληνες...ποῦ στὰς λέξεις αὐτὰς νοιώθωμεν νὰ διαβαίη ἐμπρὸς ἀπὸ τὴν ὑπεραισθητὴν ὄρασί μας μιὰ λάμψις, ὡσάν ἀπὸ τὸ χρυσὸ τῆς Ἀφροδίτης ἄρμα, ποῦ τ' ὄδηγουν πάλαιον κύνου μετὰ τὴν συνοδείαν τῆς λύρας καὶ τῆς κιθάρας Ὀρφέων καὶ Τερπάνδρων καὶ τὸ προπέμπουν ὅλα τὰ πνεύματα τῆς ὁμορφίας καὶ τῆς σκέψεως χαράσσοντα πίσωθι τῶν φωτεινῶν δρόμων, σάν ἀπὸ μύρια ἄστρα, ἐν ᾧ πλέει τὸ ἄρμα στήν ἄβυσσόν τοῦ σκοτεινοῦ τῆς αἰωνιότητος οὐρανοῦ... Ἄλλοι μόνον!.. Τί χαντάκωμα παθαίνει ἀπὸ ἡμᾶς ἡ ψυχὴ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων κλασικῶν εἰς τὰ πανταχοῦ Ἑλληνικὰ σχολεῖα! Πόσον φτωχοὶ στὴ γῶσι πρέπει νὰ εἶμεθα καὶ μὲ τί περιορισμένον πνεῦμα πρέπει νὰ διδάσκωμεν καὶ πόσον δὲν γινόμεθα ἱκανοὶ νὰ κισθανθῶμεν καὶ νὰ κλείσωμεν μέσα μας τὴν Ἑλλάδα, ἀφοῦ δὲν κατορθώνωμεν εἰς διάστημα πέντε ἐτῶν (Βα, Γη Σχολαρχείου καὶ Αη, Βα, Γη Γυμνασίου) ὅπου παραδέρνουν οἱ μαθηταὶ μετὰ τοὺς Κλασικοὺς καὶ οἱ Κλασικοὶ μετὰ ἡμᾶς τοὺς διδασκάλους, ἀφοῦ δὲν κατορθώνωμεν νὰ εὐρωμεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρενέρωμεν εἰς τὴν διδασκαλίαν μας καὶ νὰ ποτυπώσωμεν ἐλαφρὰ ἐλαφρὰ στὸ νοῦ τοῦ μαθητοῦ μας ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν Ἑλλην. ἱστορίαν, ὡσάν π. χ. αὐτό, ποῦ ὅλως τυχαίως ἐστὶ μείωσα τώρα, καὶ νὰ προσπαθῶμεν νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν ὑψίστην ἔθνην σημασίαν ποῦ εἶχαν στήν ἀρχαίαν Ἑλλάδα αἱ τέσσαρες μέγισται ἔθνη καὶ πανηγύρεις, τὰ Ἰσθμια, τὰ Νέμεα, τὰ Πύθια καὶ τὰ Ὀλύμπια, καὶ τὴν Χάρυβδι τῆς μηχανικῆς συντάξεως νὰ παρακμάσωμεν καὶ νὰ βγάλωμεν τοὺς μαθητάς μας εἰς τὸ γαλήνιον φῶς τῆς ἀρχαίας Ἑλλ. ζωῆς καὶ νὰ κάμωμεν νάντικρύσων τῆς ψυχῆς των οἱ ὀφθαλμοὶ τὸ πέρασμα τῆς λάμψεως τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς νεότητος εἰς τὸ Δελφικὸν στάδιον μετὰ τοὺς Πυθιονίκας καὶ εἰς τὰ γυμνασια καὶ τὰς παλαιστράς τῆς ἱερᾶς Ἀλτῆς ἐν Ὀλυμπίᾳ μετὰ τοὺς Ὀλυμπιονίκας καὶ τὰ μουσικὰ πανηγύρια τὴν ἐσπέραν τῆς νίκης των. Καὶ ἀλήθεια! Πόσον δὲν θᾶξιζε πάντα στήν ἐρμηνείαν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐν χρήσει Κλασικοῦ συγγραφῆος νὰ ἐξεύρωμεν καὶ νὰ ἐπινοήσωμεν σειράν εἰς τὴν ἡμιλίαν μας διὰ νὰ θερμάσωμεν τὴν φαντασίαν τοῦ μαθητοῦ μετὰ τὸν Δελφικὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὸν Παρνασσὸν καὶ τὴν ἀλλεῖουσαν πηγάνην τῆς Κασταλίας καὶ νὰ τοῦ εἶπωμεν πῶς δὲν ἦσαν παραμύθια, πῶς ἔστεικεν ἐκεῖ μιὰ μέρα ὁ σιδερένιος θρόνος ἐπάνω εἰς τὸν ὄσπον ὁ Πίνδακος ἐψάλλε μετὰ τὴν λύραν τοὺς ὕμνους καὶ τοὺς παιδῶνας του εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, πῶς στέκει ἀκόμα ὁ Παρνασσός, ἀκούεται τὸ κελάρυσμα τῆς Κασταλίας, σὴν ἀκόμα ὁ προαιώνιος Σιβυλλικὸς βράχος καὶ βλέπομεν σήμερα θεόπρεπα σωριασμένον τὸν μέγαν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ὀλύμπροστά του τὸ βᾶθρον τοῦ τρικεφάλου ὄφειος καὶ τοῦ χρυσοῦ τρίποδος, τοῦ ἀναθήματος τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ποῦ νίκησαν τὸν Πέρση στὰς Πλαταιάς καὶ τὸ ὅποιον εὐρίσκεται ἀκόμα σήμερα σ' ἕνα συντριβάνι μιᾶς πλατείας τῆς Κων. πόλεως... Καὶ πῶς δὲν θὰ ἦταν τρισαγία ἡ διδασκαλία, ἂν, ἐπειδὴ ὁ λόγος θὰ μᾶς ὠδήγει εἰς τὸν ἱερὸν τῆς Ὀλυμπίας, περιβόλον, ἐλέγομεν ὀλίγα εἰς τοὺς μετὰ ἀνοικτὰ τὰ μάτια μαθητάς μας γιὰ τὸν θλιβερὰ ἐρειπωμένον ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς μετὰ τίς στυγὰ καὶ βαριεψύχα σωριασμένες μαῦρες πέτρες στὸ ἄδυτο τοῦ ἱεροῦ σηκοῦ, καὶ ποῦ, ὅταν ἔ-

λαμπεν ἀκόμη ὁ Φαίθος, ὑψώνονταν τοῦ Φαιδία τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Διὸς, ποῦ ποῖος ξέρει ποῖα μοῖρα τὸ ἄγαλμα μαζί μετὰ τὸ ἄδελφικὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τὰ μάτια τῶν θνητῶν!.. Καὶ πῶς ἄλλῶς θὰ ἐκιντούσαμεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ μαθητοῦ τὴν ἀγάπην τοῦ στήν ἀρχαίαν ψυχὴν καὶ γιὰ τὸ ἀρχαῖον πνεῦμα, τὰ θάνατο, τὸν ἀγνὸν πατέρα, τοῦ ὄρκιου καὶ τοῦ ἀληθινοῦ, παρὰ λέγοντάς του διὰ λόγια αἰσθαντικὰ, ποῦ νὰ βγαίνου ἀπὸ δική μας ἀληθινὴ γῶσι καὶ συγκίνησι τῆς ψυχῆς, γιὰ τὸν ἱερώτερον ναὸν ποῦ ὑπάρχει κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανὸν τῆς Ἑλλάδος, γιὰ τὸ Μουσεῖον, λέγω, τῆς Ὀλυμπίας, ποῦ σὲ μιὰ του αἴθουσα, σάν εἰς ἅγιον βῆμα, λάμπει ὅλως ἐκλαμπρον φῶς καὶ ὅλως θεία γαλήνη, ὁ Πραξιτέλειος Ἐρμῆς, ἀγαλλίαμα καὶ ἐκτετασις τοῦ πνεύματος καὶ μουσικὸ δέλιγμα τῆς ψυχῆς γιὰ κείνον ποῦ δὲν ἔχει βάρυντα τὰ μάτια τῆς μπρὸς στὰς ἀποκαλύψεις, ποῦ εἶτε σ' ἕνα ἔργον ὑψηλῆς τέχνης καὶ τοῦ λόγου, εἶτε σὲ μιάν εἰκόνα τῆς φύσεως ἔχουν τὴν ἐκδήλωσίν τους, διαισθάνεται ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμά μας ὅτι τὰ περιπέει μυστηριωδῶς κάτι ξένο καὶ ὑπερούσιο, ὡσάν μιὰ θεία ἀχτίνα ἀπὸ τὸν ὑπέρτατον Δημιουργόν, ὡσάν μιὰ ὑπὲρ ἔθνην οὐσία τοῦ ὄντος Καὶ ὦ! τὴν εὐγένειαν τοῦ προσκυνήματος διὰ τὸ ὅτιον θὰ προητοίμαζε τὴν ψυχὴν τοῦ μαθητοῦ, (τοῦ μέλλοντος ποτε νὰ εἶδῃ τὸ ἱερὸν τῆς Παλλάδος ἄστου), ὀμιλῶντας του ὁ διδάσκαλος γιὰ τὸ ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖον τῶν Ἀθηνῶν, ποῦ μόνον καὶ μέσα, μετὰ σοχασμὸν θλιμμένο γιὰ ὅσα ἔβουον, θὰ συνηθάνετο τοῦ Περικλέους τὸν λόγον: τὸ ἀφιλοκλοῦμεν μετ' εὐτελείας». Καὶ γιὰ τὸ Σούνιον, ποῦ ἀνέβρα παραπάνω, γιατί, γιατί νὰ μὴ λαξέσωμεν στὴ μνήμην τοῦ μαθητοῦ τὸ ὑψηλὸ ἀκρωτήριον ἐπάνω ἀπὸ μιὰ θάλασσαν ποῦναι τὸ λίκνο καὶ ὁ τάφος τῆς γῆς ὅπ' ἀνθισεν ὁ πολιτισμὸς τῆς ἀνθρωπότητος, τὸ ὑψηλὸ ἀκρωτήριο μετὰ τὴν Ποσειδῶνιο νάο, ποῦ ψάλλει τὰ πρῶτα χαιρετίσματα ἀπὸ τὴν ἱερὰ χώρα εἰς τὴν σκιρτώσαν ἀπὸ χαρᾶν καὶ συγκίνησι καρδίαν τοῦ εἰσπλέοντος τὸν Σαρωνικὸ καὶ ποῦ οἱ μαρμαρένεις λαμπάδες τοῦ φωτίζουσι τὸ μονοπάτι τῆς ψυχῆς τοῦ προσκυνητοῦ, ποῦ πάει νὰ κλινῇ γόνυ κάτω ἀπὸ τὸ σοφρὸν μεγαλεῖο τοῦ ναοῦ τῆς Παρθένου καὶ νὰ δεηθῇ στὴ θεὰ τῆς Σοφίας γιὰ νὰ τοῦ ἀποκλυσθῇ τὸ μυστήριον τῆς ἐμβριθεῖας καὶ ἀκατάληπτης τέχνης τοῦ θεοῦ κατοικητηρίου τῆς, τοῦ Σεπτοῦ Παρθενῶνος, τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ ἄσματος, ποῦναι ἀρμονισμένον ἐπάνω στὸ σεμνότερον ρυθμὸ, ποῦ ἐπήγχεσεν ἀπὸ τὰ εὐγενέστερα βᾶθη τῆς ἐξειδικλισμένης Ἑλληνικῆς Δωρικῆς ψυχῆς... Ἄλλοι μόνον, κύριοι, ἀλλοίμονον, ἂν λείψῃ ὁ ἐνθουσιασμὸς καὶ ἡ γῶσι ἀπὸ τὸν Νεοἑλλήνα διδάσκαλον, ποῦναι ὁ προφήτης καὶ ὁ κήρυξ τοῦ ἔθνους του, τὸν διδάσκαλο ποῦ πρέπει σήμερα κάτι νὰ εἶπῃ γιὰ τὸν Σωκράτη καὶ τὴν μηχανικὴν μέθοδον τῆς διδασκαλίας του, αὐριο μίαν ἀπλὴν συζήτησιν νὰ διευκολύνῃ μετὰ τοὺς μαθητάς του εἰς ἀφορμῆς ἐνδὸς δόγματος ταύτης. Νὰ τοὺς ξυπνήσῃ κοιμισμένα ἐλαττήρια τῆς σκέψεως μετὰ τὴν Θεουκιδίδειον ἐφηρμοσμένην τῶν δημοκριτιῶν λογικὴν, κάτι νὰ εἶπῃ ἀπὸ τὸν πολιτισμὸν καὶ τὸν δημόσιον τῶν Ἑλλήνων βίον, τὴν θρησκείαν, τὴν μυθολογίαν, τὴν σὺν τῷ χρόνῳ κίνησιν τῆς σκέψεως των, κάτι ἀπὸ τὸν ἄδολον ἔρωτά των στὴν ἀρετὴν, στὴν ἐλευθερίαν, στὴν δόξαν, στὴν Σοφίαν, στὴν δραστηριότητα, τὴν Σωφροσύνην, κάτι γιὰ τὸ ἀρχαῖον πνεῦμα καὶ τὴ ζωὴν μετὰ τὰς ὑψηλὰς πνευματικὰς ἀπολαύσεις τῆς, τὰς πανδήμους καὶ

πανελληνίους εορτάς της, τὸ θέατρό της, τὴν ποίησι, τὴν μουσικήν, τὴν τέχνη, μὲ τοὺς ναοὺς καὶ τὰ γαλματὰ της... Πρέπει νὰ εἶναι ὁ διδάσκαλος ὁ μυστικός κλειδοῦχος τῆς ἁμορφίας τῶν Ὀμηρικῶν στίχων, ποῦ ἀπαγγέλλοντάς τους ἔχει νὰ τοὺς μεταγίγησιν τῇ συγκίνησίν του ἀπὸ τὴν σκηνὴν μιᾶς Ἀντρομάχης καὶ νὰ τοὺς συντρομάξῃ μὲ τὸν βαρὺν θυμὸ τοῦ Ἀχιλλεύου, πούναι τὸ αἰώνιον κάτοπτρον τῆς ἀντρωμένης ἀρχαίας Ἑλληνικῆς φυλῆς μαζί μὲ τὸν ἄλλον ἀντιπρόσωπόν της τοῦ ζῆ ἀκόμα ἀνά μεσοῦ μας, τὸν πολὺμητιν Ὀδυσσεύ... Καὶ ἐπειδὴ ὡς χθὲς ἐλεγόμεθα δεῦλοι, καὶ ἐπειδὴ σήμερον ἡ τύχη μας καὶ αὐτὴ ἡ ὑπαρξίς μας εἶναι τῶσον θλιβερά, τῶσον οἰκτρὰ καὶ ἐπικίνδυνος μετέωρος, καὶ ἐπειδὴ περιζωνόμεθα ἀπὸ τῶσον δυσκολευάντευστα γιὰ τὸ μέλλον σύννεφα χαλασμοῦ καὶ ἀποπνηχτικῆς ποντοσυρμῆς, κ' αἰσθανόμεθα ἤδη τὰς πρώτας πιέσεις τῆς συμπυκνωμένης βαρείας ἀτμοσφαιρας, ποῦ ἐκθλίβουσα ἕνα ἔθνικὸ ἀντιπρόσωπο μας τὸν κάμνει νὰ ἐρεύεγεται σφάδαμοῦ κραυγῆν γιὰ τὸν ἔθνομός μας, ἐπειδὴ αἱ πρὸ αἰώνων πονηραὶ ἡμέρηί μας δὲν μας ἐγκατέλειψαν, πρέπει, τὸ σπουδαιότερον, ὁ Νεοέλληνας διδάσκαλος νὰναι ὁ κηρὺς τῆς Ἑλληνικῆς ιδέας εἰς τὰς ψυχὰς καὶ τὰς καρδίας τῶν Ἑλληνοπαίδων μαθητῶν του, πρέπει νὰναι ὁ ἔθνικὸς τοῦ Γένους Ἀπόστολος. Τοῖς μαθητάς του νὰγαπήσῃ καὶ ἐκεῖνος τὸν διδάσκαλόν των. Νὰ κατέλθῃ μέχρις αὐτῶν, ἵνα τοῦ ἀναβιβάσῃ νὰ τοὺς εἶναι τὸ ἐν μέτρῳ μυσταγωγός εἰς τοὺς κόσμους τῆς σκέψεως, τῆς γνώσεως τῶν βιβλίων, τῶν ιδεῶν, εἰς τὰ διδάγματα τῆς πείρας γιὰ τὴ Ζωὴ καὶ τὰλλα τὰ ἐγκόσμια ποῦ ἡ ἡλικία του καὶ αἱ σπουδαί του τοὺς προέλαβε εἰς τὴν μεταξὺ ἄλλων τούτων γνωριμίαν του. Νὰ σταθῇ εἰς αὐτοὺς ἡ σώφρων χειρουργοῦς εἰς τοὺς ἀνοικτοὺς τῆς ἀπελευθερωμένης σκέψεως ὀρίζοντας. Καὶ ἡ ἀγάπη του καὶ ἡ συναίσθησις τῆς ἐθναποστολῆς του νὰ τὸν κάμνῃ νὰ τοὺς ὀδηγῆ ἐξω ἀπὸ τοὺς στενοὺς τοίχους τοῦ Σχολείου στὸν ἑλευθερον ἀέρα καὶ στὸν ναὸν τῆς φύσεως ἀνάμεσα νὰ τοὺς ἀνοίγῃ τὰ μάτια του στὴς αἰῶνες εἰκόνες : στὸν οὐρανόν, στὴ θάλασσαν, στὰ βουνά, στὰ δένδρα, στὰ χρώματτα, στοὺς ἤχους τῶν πουλιῶν, στὴς αὖρας τὰ μυστικὰ μιλῆματα καὶ στὴ θολωμένη ἀκόμα τῆς πόλεως ἀπειλήσι. Πάντα δυὸ λόγια νάχῃς νὰ τοὺς πῆς ἀπλῆς φιλοσοφίας καὶ ἀφοῦ νοήσης πῶς ἀπλώθησαν τὰ φύλλα τῆς καρδίας των δεκτικὰ, καὶ αἱ ψυχαὶ των εὐρίσκονται σὲ ὄρα γλυκεῖα καὶ πρόσφορον, στέσου καὶ ἱερούργησε μέσα των. Καὶ φλόγισέ τους μὲ τὴν πύραν τῆς ἄλλης, τῆς ἐμοκαίματης ψυχῆς, ποῦ πνεῖ μέσα ἀπὸ τὰ δημοτικὰ μας ἄσματα, πότε μ' ἀκράτητον πολεμικὸν ἀλαλαγμόν, πότε μὲ τὸ παλληκαρῆσιο τὸ ξεφάντωμα, καὶ ἄλλοτε μὲ τὸ πένθημον, τὸ καρδιοβόρον καὶ τ' ὀδύφυχα ὀδυνηρὰ στερνὸ νεκροξεψύχημα τῶν τετρακοσίων τῆς ἁγίας Σοφίας σημάτων. Στάσου καὶ ἱερούργησε μὲ τ' ἅγιον τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ ψάλτου τῆς ἐλευθερίας, ἐβίτησέ τους τὰ προγονικὰ τῆς φυλῆς αἰσθήματα μὲ τὸν Ἀστραπόγιαννον καὶ τὸν Λαμπέτη τοῦ Βαλκαρίτη, καὶ χάρισέ τους μιὰ τοῦ ἐθνισμοῦ των ἀγγελλίαν καὶ χαροποίησε τὸ Ἑλληνικόν τους φίλτρο μὲ τὴν ὠραία ψυχὴν τοῦ Σουλιωτόπουλου, τοῦ νέου Ὀμηρίδου, τοῦ ποιητοῦ τοῦ Κρουσάλλη. Καὶ τὴν μυστικὴν στιγμήν ποῦ βυθίζεται ὁ ἥλιος εἰς τὴν θάλασσαν καὶ τὸ φῶς του οὐβνὲ στὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων καὶ ἡ ἀόρατη παρουσία μιᾶς ψυχῆς ὀλόγηρ' ἀπλωμένης ἀπὸ μιάν ἀνεξερευνήτην δύναμιν ἀφίνει: βαθύλαλον ἠχώ

στοῦ; λογισμοὺς, ἐμίλησέ τους τότε μ' ἀνεμῶν πρόνημα γιὰ Πατρίδα καὶ ἐξέκασέ τους στὴν Ἀγάπην της. Συγγνώμην, ἀγαπητοὶ κύριοι, διότι ἐμάκρυν τὸν λόγον μου. Ἄλλ' ἤδη σὰς ἐξέθεσα τὴν λογιδοσίην μου, ὡς διδασκάλου μου ἀρκεῖ μόνον μὲ ἀνυπόκριτον θάρρος μ'προστὰ εἰς τοὺς ἑνδεκα τούτους μαθητάς μου, ὅτινεις εἶναι πλέον συναίσθηνοί μου ἕφηβοι, μου ἀρκεῖ νὰ σὰς εἶπω ὅτι οἱ μαθηταὶ μου οὗτοι εἰς ὄλους τοὺς ἀνωτέρω λόγους μου θὰ ἀνεγνώρισαν τὸν διδάσκαλόν τους.

Ὀλίγιστα ἀκόμη καὶ φτάνω εἰς τὸ τέλος. Ἐδίδαξα ἐφέτος τὸν Κρίτωνά τοῦ Πλάτωνος Γραμματολογίαν, περὶ Ἑπικῆς καὶ Λυρικής Ποιήσεως, τίσασαρον στοιχεῖα τῆς ἱλιάδος, τὸ Α. Ζ. Σ. Χ, Θουκυδίδη: τὸν Ἐπιτάφιον τοῦ Περικλέους καὶ τὰς ἅλλας δημογορίδας τοῦ Βου βιβλίου ἀποσπασματα λυρικῶν Ἑλλήνων: Πινδαροῦ, Σαπφοῦς, Τυρταίου, Σιμωνίδου, Ἀνακρέοντος καὶ ἄλλων, καὶ ἐν εἰδύλλιον ἀπὸ τὸν Θεόκριτον. Πρὸς δὲ ἐκθέσεις ἐντυπώσεων καὶ ἐπι τινων ἄλλων θεματιων, ὀλίγας μὲν, ἀλλ' ὅσας μᾶς ἐπέτρεπεν ὁ πρὸς τούτο ἀφιερωμένος χρόνος. Ἐν τῆσει διὰ λόγους γνωστοὺς εἰς τοὺς πλείστους καὶ τοὺς ὀποίους δὲν μου μένει καιρὸς νὰ ἀναπτύξω, κατακρίνω τὸν νομοθετήσαντα περὶ τῶν μεγάλων καὶ μάλιστα τῶν προσωρικῶν θερινῶν ἐξετάσεων. Διότι ἵνα παραλείψω τὸ ὅτι σκοτώσαν τὸν μαθητικὸν ἐγκέφαλον ἡ ἐξαναγκαστικὴ ἐπιπέσεισι τῆς ὀλοχρονίου διδασκαλίας ὕλης καὶ παραλύει τὴν καρδίαν τῶν μαθητῶν ἡ ἀγωνία καὶ ὁ ἐκ τοῦ φάσματος τούτων φόβος, γίνονται αἱ ἐξετάσεις αὐταὶ, αἱ ἐνώπιον ἀρχῶν κ' ἐξουσιῶν καὶ λοιποῦ παμπληθοῦς ἀκροατηρίου καὶ ἤκιστα ἰδίως κριτοῦ, ἡ αἰτία τῆς ἐπιτακτικῆς ἀνάγκης τῆς ἐκμαθήσεως ἐμπλαστροειδῶν καὶ ὀλων μηχανικῶς καὶ τροχάδην καὶ ἐν καλπασμῷ ἀραδιαζομένων καὶ κατ' ἐρωταπόκρισιν, διδασκαλοὶ καὶ μαθητοῦ, ἐκτυλισσομένων ὀλιγαριθμῶν καὶ ὀλων τυπικῶν γνώσεων, ἀποβαμπονιστῶν τὸν μὴ γνωρίζοντα συνήθως ἀκροατήν, καὶ ἕνεκα τούτου πολλὰκις προτιμωμένων καὶ δι' εὐκολίαν ἀκόμη καὶ δι' ἑλλείψιν χρόνου καὶ ζήτησις πρὸς κατὰλληλον προπαρασκευῆν, προτιμωμένων, λέγομεν, ἀπὸ τὴν ὀλων ἀδύνατον νὰ ἐπιδειχθῇ ἀληθινὴ διδασκαλία, τὴν γενομένην καὶ συντελεστικὴν εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ χαρκατῆρος, γυμνασιν τῆς σκέψεως, ἀφύπνισιν τῆς ἰδιοφυῆς καὶ τῶν φυσικῶν αὐτῶν προτερημάτων, τὴν ἐνδεξίον τέλος διδασκαλίαν πρὸς ἐνοφθαλμισμὸν αἰσθημάτων καὶ πόθων μελλόντων νὰ ἐκκεντρίζουν αὐτοὺς εἰς ἐπιτέλειαν τοῦ ἐν τῇ ἰδίῃ προσεχῇ σταδίῳ προορισμοῦ αὐτῶν, ὡς ἀνθρώπων ἀνηκόντων εἰς οἰκογένειαν, κοινωνίαν καὶ ἔθνος. Πάσαν, εὐχαριστῶ τὸν αἰδεσιμώτατον ἀρχιερατικὸν ἐπίτροπον καὶ τὴν πενταμελῆ ἐφορείαν, ὅτινεις μὲ διώρισαν Διευθυντήν τῆς «Νικηφορείου Ἑλληνικῆς Σχολῆς». Τοῦ πῶς ἐξετέλεσα τὸ καθήκον μου κριτὴν μόνον ἔχω τὴν συνείδησίν μου. Ἀπερχόμενος δὲ εἰς τὴν ἑστίαν τῶν γραμμάτων καὶ τῆς μορφώσεως, ὅπερ ἦτο ὁ δικαίος πόθος μου, σὰς εὐχαριστῶ μὲ ἀνοικτὴν καρδίαν ὀλους, ἀρχοντας καὶ ἀρχομένους καὶ χωρὶς καμμιᾶν ἀλαζονείαν κάμνω μιάν εὐχὴν στὴν πατρίδα μου: νὰ μὴ βλαστοβολήσῃ δηλ. ὁ ἐν σπέρματι εἰς τὴν ψυχήν μου ὑπάρχων πεσσιμισμὸς καὶ πυρρωνισμὸς διὰ τὰ κοινωνικά μας, γιὰ νὰ τὴν ὑπηρετήσῃ σὲ μέλλον ἀφέλμα ὡς Διδάσκαλος.

Κάλυμνος, 15 Ἰουνίου 1909.
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑ. ΖΕΡΒΟΣ
Δ. Φ.

Η ΜΟΔΙΣΤΡΟΥΛΑ

Ἐκεῖνος ἡ χαρὰ της καὶ ἡ ζωὴ τῆς ζωῆς της ἐκεῖνος.
Ὅλη μέρα καθισμένη κοντὰ σὲ παραθύρι μὲ τὴν γλάστραν τῆς κίτρινης βιολέτας καὶ σέροντας μὲ τ' ἀδύνατα δαχτυλάκια τὸ βελόνι ποῦ τῆς εἶδνε ψαμί, ἐκεῖνον ἐσυλλογίζετο.
Καὶ ὅταν τὸν εἶδτε, κοκκίνιζαν καὶ γίνονταν

ἀπριλιάτικα τριαντάφυλλα τὰ χλωμά τῆς θωριᾶς της κρῖνα. Καὶ ἐνῶ ἡ πυρετὸς τοῦ ἔρωτα τῆς ἔναθε τὴν ὠραία ἐκείνη πυρετὸς τὴν ὄψη καὶ στὰ σκεπτικὰ καὶ μεγάλα της μάτια, ποῦ κολουμπούσαν ἔξωφρα μὲσθ σὲ πέλαγο τόσο φωτολουσμένο ποῦ ἐθαμπονῶσαν νὰ τὸ κοιτάξῃς, τὰ χέρια της ἐπάγωναν καὶ τ' ἀδύνατα δαχτυλάκια ἔσερναν μὲ κόπο καὶ τρεμουλιαστὰ τὸ βελόνι.

Κ' ἐσκυβε τὸ κεφάλι σὲ τὸ ράφιμον ἡ φτωχὴ μοδιστροῦλα, ἐνῶ στὴ σκάλα ἐκούγονταν ἐκεῖνος ν' ἀνεβαίνῃ. Κι ὅσο τὰ πατήματά του πλησίαζαν, τόσο τῆς καρδίας της οἱ χτύποι γίνονταν δυνατώτεροι.

Τὸν εἶδτε κρυφὰ ἀπὸ τῆς μισανοιγμένης πόρτας νὰ περνᾷ τὸ στενὸ διάδρομον καὶ νὰ μπαινῇ στὴν κάμαρα ποῦ τοῦ εἶχανε νοικιασμένη.

Ἦλός καὶ καλοκαρμωμένος, μὲ τὰ ὠραία του μάτια καὶ τὴν μουσικήν του φωνή, σκλάβωσε χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ ἦρθε καὶ κάθισε στὴν κάμαρα ἐκείνη ἐδῶ καὶ λίγους μῆνες, τὴν καρδίαν τῆς μικρῆς μοδιστροῦλας.

Κάπου-κάπου μονάχα τὴν εἶδτε, γιατί μόνον ἡ μητέρα της καὶ ἡ μικρὴ της ἀδελφὴ τὸν ἐπεριποιούντο.

Αὐτὴ ἔραβε ἀπὸ τὸ πρωτὸ ὡς τὸ βράδυ, συχνὰ καὶ τὴν νύχταν ἀκόμη, γιὰ νὰ προφτάσῃ τὴ δουλειὰ ποῦ δέχονταν νὰ κάμῃ. Καὶ κοκκίνιζαν ἀπ' τὴν ἀγρόπνια, τὴν προσήλωσιν καὶ τὸν κόπον τὰ ὠραία της μάτια, καὶ χλωμαίσε πῶς τὸ πολὺ τὸ λουλουδέιον προσωπὸν της. Μοναχὴ της τώρα ἔκανε καὶ μοναχὸ ζωντανέμα της εἶτανε νὰ περιμένῃ ν' ἀντικρῆσῃ ἐκεῖνον, ν' ἀκούσῃ στὴ σκάλα τὰ βήματά του, νὰ ρουφήξῃ ἀπὸ μακρὰ τὸ μέλι τῆς μουσικῆς του φωνῆς.

Καὶ ὅταν ἐμπαινε στὴν κάμαρά του κ' ἡ πόρτα ἐκλείνε, σήκωνε ἡ μοδιστροῦλα πάλι τὸ κεφάλι, ἀφῖνε τὴ βελόνα καὶ τὰ μάτια της, τὰ ὠραία καὶ δειλά της μάτια, ἐκλουθοῦσαν γιὰ ὄρα πολλὴ μ' ἰπιμονὴ καὶ προσοχὴ παραύξει, τὰ ἀρὰ τὰ σύγνερα ποῦ φευγαν ἀργὰ ἀργὰ σὰ συλλογισμένα σὲ γαλαζίνον οὐρανόν.

Πῶς ἤθελε, πῶς ἤθελε νὰ ξέρῃ τί ἔχει σὲ νοῦ του ὁ ἀγαπημένος. Ἄν εἶτανε δυνατό νὰ τὸν ἐκλουθοῦσε παντοῦ καὶ ἀγνωρίστη, δειλὴ, ταπεινὴ καὶ κρυμμένη νὰ βλέπῃ ποῦ πηγαίνει, νὰ μαθῇ ἂν γιὰ καμμιά λαχταρᾷ.

Ἄ! δὲ γίνεται. Γιὰ κάποιον θὰ πονῇ τ' ὁμορφοτ' ἀρχοντόπουλο καὶ οὔτε θὰ συλλογισθῇ ποτὲ πῶς μιὰ φτωχὴ μοδιστροῦλα σὲ πλάγι του λιώνει ἀπὸ ἀγάπην.

Κι ὅμως τὸ συλλογιστικὸν, τὸ κτάλαβε σὲ ὕστερον πῶς ἡ χλωμὴ καὶ ἄμορφη ἐκείνη μικρὴ, καρτερεῖ μὲ λαχτάρια καθὶ φορὰ τὸν ἐρχομὸν του.

Γι' αὐτὸ τώρα ἀνάμεικτο ἀπ' τὴ μισανοιγμένη πόρταν τῆς κάμαρας, ποῦ ἐκείνη ἔραβε, ἔρριχνε τίς ὠραίες τίς φωτεινὲς του ματιῆς.

Γι' αὐτὸ πρώτη φορὰ τώρα ὕστερον ἀπὸ τῶσον καιρὸ ποῦ βρισκόντανε σὲ σπιτι τους, τὸν ἔκουσε νὰ τραγουδῇ μὲ μιὰ φωνὴ! Παναγίκα μου, τί γλυκεῖα φωνὴ εἶταν ἐκείνη: κάτι ὁμορφὸ καὶ τρυφερὸ τραγουδάκια ποῦ μιὰ χλωμὴ ὁμορφιά ὀνοῦσαν πάντα. Κ' ἡ μοδιστροῦλα ἄφῖνε γιὰ ὄρες τὸ βελόνι κ' ἔγερνε τὸ κατωκρὸ κεφάλι: στὰδύνατο χεράκι της καὶ ἄκουε καὶ ἔκουε καὶ ρουφουσε σὰ μέλι ἀγνωρίστο, μέλι θεῖο καὶ ὀνειρεμένο τὴν ὠραία ἐκείνη τῆς ἀγάπης μουσική.

Γιατί νὰ μὴν εἶναι πλούσια, νὰ μὴν εἶναι καὶ αὐτὴ ἀρχοντοπούλα, νὰ ἔχῃ τουλάχιστον τὸ δικαίωμα νὰ ἐλιθῇ τὴν ἀγάπην του;

Καὶ τὸ τραγοῦδι ἐκλουθοῦσε στὴν πλαγιὴν τῆς κάμαρας ὅπου ὁ νέος ἐτοίμαζε ἕνα μουσοβολισμένο χαρτί τριανταφυλλίνιον, νὰ γράψῃ ποιὸς ἔρει τι.

Καμμιά φορὰ χτυποῦσε ἡσυχᾶ τὴν πόρταν καὶ ζητοῦσε εὐγενικά ἀπὸ τὴν μοδιστροῦλα ἕνα βελόνι, ἕνα ψαλίδι. Κ' ἐνῶ ἐκείνη σηκῶνονταν μὲ ταραχὴ καὶ χλωμαίζοντας καὶ κοκκίνιζοντας ἔψαχνε γιὰ ὄρα νὰ βρῇ τὸ ψαλίδι ποῦ εἶτανε μ'προστὰ της, ἐκεῖνος τὴν κοιτάζε ἀπὸ ψηλὰ ἐπιμόνα καὶ μὲ κά-

ποια λάμψη στα μάτια και μ' ένα χαμόγελο — άχ τι λάμψη παράξενη και τί χαμόγελο! — μα δεν μπορούσε ή κατμένη ή φτωχούλα να τά ιδή ποτέ στ' αγαπημένα μάτια και στα χείλη, γιατί μόλις τ' αντίκριζε, δεν έβλεπε σ' αυτά παρά όμορφα και γλυκά.

Κ' έτσι οι μέρες πενούσαν άνήσυχες και γλυκιές για κείνη, εύχαριστες κ' έλαφρές γι' αυτόν.

Τώρα, ή καρδιά της χτυπούσε δυνατότερα όταν τον έβλεπε ναρχεται και πάντα περίμενε να την πλησιάσει άνοιγοντας την παντοεινά μισανοιγμένη πόρτα.

Κάποτε όταν έρχότανε μέσα ζητώντας κάτι, κάθιζε κοντά της. Με κουβέντες στην άρχή άδιάφορες και με ύφος σοβαρό. Έπειτα λίγο λίγο στις όμιλίες του έδινε κάποιο ενδιαφέρο και στην έκφραση των ματιών του κάποια γλυκάδα τεχνική.

Πότε τις διάβριζε κανένα ποιηματάκι τρυφερό κι έλαφρό σαν πεταλούδα εκεί κοντά της καθισμένος. Κ' ενώ έσκυβε τó χλωμό κεφάλι στο ράψιμό της, προσπαθούσε να τή μεθύσει με τή μουσική τής φωνής του και τή μελιστάλαχτα λόγια του.

Πολλές φορές πού τριγυνούσε χειρούμενος και γελαστός, με τούς φίλους του στους δρόμους και στα στενά και δηγόντανε κι αυτός με τή σειρά του τις κατακτήσεις του, ή μοδιστρούλα σκυμμένη στο αιώσιο ράψιμο, έσυλλογιζέτο πώς θά πέθαινε μακριά του.

Ναί, θά πέθαινε. Θεέ μου! Τί άρατος, τί γλυκός κ' εύγενικός πού φαίνεται τó πρωτ' όταν φεύγει από τó σπίτι, κάτω στο δρόμο τον πλατό, πού τον στοιλίζει μοναχός αυτός, σαν ένα άρατο άγαλμα, πού τού δίνει τόσο φώς μόλις εκεί προβάλλει σά νήτανε τού φωτός ό θεός, ό ίδιος ό 'Απόλλων.

Τί άρατος και τί όνειρεμένος πού φαίνεται, σά μια όπερκόσμια όπτασία, τώρα πού έρχεται μέσα στο σύθαμπο του δειλινού κάτω απ' τά ψηλά δέντρα τού μεγάλου δρόμου. Πώς φαίνεται σά να ψηλώνει εκεί κι αυτός, σά να γιγαντώνη και να γίνεται ψηλότερος από τά δέντρα τά ψηλά.

Κι όταν ό θεός αυτός μπαίνει στο ίδιο της τó σπίτι και κάθεται κοντά της και τής παίρνει τάδυνατα χεράκια στα δικά του και τή σέρνει στη δυνατή του άγκυλιά και τή φιλεί στο μισανοιγμένο στόμα, δεν είναι εύτυχια μεγάλη, ούράνια εύτυχια για μιά φτωχή μοδιστρούλα;

Και γέρνει τ' όλόκληρο τó κεφαλάκι στην άγκυλιά του τήν ποθητή, μεθυσμένη, λιγωμένη στα πρωτόγνωρα μύρα τής όνειρεμένης άπολμα εύτυχίας.

Δεν είναι παραμύθι, ψέμα και όνειρο δεν είναι ή τóση της άνεφραστη χαρά;

Τί λόγια, τί λόγια π' άκούει γλυκά και μουσικά σαν τó διάφανό και σιγοψίθυρο νερό κρυσταλλένικη πηγής πού τρέχει άπάνω σε χιονάτα χαλίικια.

Έτσι τρέχουν απ' τά χείλη του τά λόγια, βγαίνοντας απ' τήν κρυσταλλένια πηγή της καρδιάς του, νομίζει εκείνη, για τά πέσουν γλυκοψίθυρα στην άσπρη της, τήν κθείρα και καθαρία κερδιά με χαϊδί έλαφρό, όνειρεμένο χαϊδί.

Κ' ή μουρουδική ή μεθυστική τής κίτρινης βιολέτας γεμίζει τον άέρα πού τά έρωτικά τά λόγια, σαν πεταλούδες και σά μύρα ανάλαφρα πετούνε.

Λιγώνεται τής μοδιστρούλας ή καρδιά και μέσα σ' ένα πέλαγο ήμερο και φωτεινό κολυμπούν από τήν εύτυχια τά ύγρά και δειλά της μάτια.

Τήν άλλη τήν ήμέρα τó πρωτ' σαν ξύπνησε, έμεινε στο μικρό της κρεβάτι συλλογισμένη κ' εύτυχισμένη. Ουμνάται τά όνειρα πού τής έδωκε ή νύχτα μέσα στην καμαρούλα της, ύστερα από τó μεγάλο της εύτυχίας όνειρο τó χτεσινό. Και μέσα στους γλυκούς συλλογισμούς της, ξαφνίστηκε σαν άκουσε άουνήσιο θόρυβο στο δρόμο και στή σκάλα.

Σηκώθηκε, ντύθηκε και βρήκε τούς άλλους τού σπιτιού της σηκωμένους.

Και ό θόρυβος ξακολουθούσε από τά μπαούλα πού έσερναν και τις μπαλές πού κατρακυλούσαν και κατέβαιναν από τήν κάμαρα εκείνου, κάτω στο δρόμο άπάνω σε κάρρο.

Και ή καρδιά τής μοδιστρούλας έπάγωσε κ' έπεσε στο σκαμνί κοντά στο παραθύρι πού ή κίτρινη βιολέτα μωσκοβολούσε έπως χθές τó δειλινο...

— Κρέμα στο νοικιάτορα, είπε ή μητέρα της μπαλινούρας σ'ήν κάμαρα. Κ' έτσι άξαφνα να φύγη! Με πλήρωσε και πάει. 'Ηθελε και σένα να σ' άποχαιρηθήσει, μα τούπα πώς κοιμήσαι.

Κ' ενώ εκείνος κάθιζε στην κινούρια κάμαρά του, απ' όπου μπορούσε κελλίτερη να βλέπει στο σπίτι τó άντικρυνό, τή χρυσωμένη κόρη πού τον έθάμπωσε, ή μοδιστρούλα με κομμένα μάτια και φρακακωμένη καρδιά, έσερνε τó βελόνη στο αιώσιο ράψιμό της. Έίταν δουλειά βιαστική, έπρεπε να τήν

τελειώσει. Κάπου-κάπου χωρίς να σηκώνει τó κεφάλι, σφόνγιζε τά κουρασμένα μάτια πού θάμπωναν από τά μεγάλα, τά χοντρά δάκρυα πού σιγοτρέμανε κρεμασμένα στα λευκά της βλέφαρα, στα μακρυνά ματόκλαδα, σά σταλακτικές βροχής στα πέταλ' άσπρου ρόδου.

Και ή κίτρινη βιολέτα έσκόρπιζε όλοένα πονετικά τή μωσκοβολιά της, και ή μοδιστρούλα έσερνε με κόπο τó βελόνη πού τής έδινε φωμί, ενώ ένοιωθε πώς είταν τόσο κουρασμένη, τόσο άδύνατη και τόσο πονούσε, πού ήθελε να ξαπλωθεί στο στρώμα και να μήν ξανασηκωθεί πιά...

ΚΑΘΑΡΕΤΗ ΔΙΠΛΑ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κατά τήν 31 Μαΐου 1909

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

	31 'Ιουλίου 1909	30 'Ιουνίου 1909
Είς μεταλλικόν	Δρ. 3,358,186.21	3,767,762.40
Είς Τραπεζικά γραμμάτια 'Ιονικής Τραπεζής	491,815.—	280,875.—
Είς κερματικά γραμμάτια διδραχμα και μονοδραχμα	944.573.—	831,423.—
Εξωτερικοί λ/μοί. Αντίστοιχον μεταλλικόν εις τó 'Εξωτερικόν	46,077,320.60	41,024,191.02
'Εξωτερικοί λ/μοί. Προϊόν εκδοθέντ. 'Εθν. Δαν. εις χρ. 'Ελλ. Σιδ. 4% τού 1902	288,350.83	331,813.18
Δάνειον πρὸς τήν 'Ελληνικήν Κυβέρνησιν επί άναγ. κυκλοφ. Τραπ. Γραμμ.	61,778,575.42	61,778,575.42
πρὸς τήν 'Ελληνικήν Κυβέρνησιν διδραχμων και μονοδραχμων.	9,750,000.—	9,750,000.—
Ομολογιαί εθνικῶν δανείων	Δρ. 28,079,418.75	
Είς χρυσόν	32,617,204.25	
Είς Τραπ. Γραμμάτια	60,696,320.—	59,627,746.25
Γεωργικῶν Θεσσαλικῶν Δανείων		
Εντοκα γραμμάτια 'Ελλην. Δημοσίου εις τραπεζ. γρ/τια.	1,440,000.—	
Προεξοφλήσεις	5,150,903.82	5,150,403.82
Καθυστερήσεις προεξοφλήσεων	22,493,191.06	20,993,330.72
Δάνεια και άνοικτοί λ/μοί επί άνεχόμεν χρηματογράφων.	3,263,341.08	3,219,684.11
Δάνεια επί άνεχόμεν έμπορευμάτων	20,493,101.84	22,104,541.35
Δάνεια και άνοικτοί λ/μοί επί ύπόθήκῃ	4,569,183.46	5,270,774.10
Δάνεια εις δήμους, λιμένας και λοιπά νομικά πρόσωπα.	69,324,343.66	69,098,121.96
Κορηγήσεις εις γεωγονκτηματίας	46,357,015.30	47,240,513.37
Καθυστερήσεις κορηγήσεων εις γεωγονκτημ.	14,630,958.90	16,740,230.60
Μετοχάι εις έγχωρίους έταιρείας.	5,350,201.44	5,180,403.90
Συμμετοχή εις Τραπεζικόν Κράτης	7,598,658.20	7,595,778.20
Ομολογιαί λαχ. δαν. 'Εθν. Τρ τής 'Ελλάδος 2 1/2 % εις τρ. γρ.	1,250,000.—	1,250,000.—
Τοκομείδια εν γένει	759,777.75	758,826.75
Κατ'ετήματα Τραπεζικόν και άλλων εν άνεχόμεν έκποιήσεων	406,354.62	4,181,438.87
Άπαιτήσεις επί ασφαλείας	9,196,924.92	9,214,800.78
Έξοδα έκκαταστάσεως (επί δαπάνη κατασκευής Τραπεζ. Γραμματίων).	3,427,651.85	3,437,310.64
Διάφοροι λογαριασμοί	1,381,313.56	1,377,707.46
Λογαριασμοί τρίτων εν τῷ εξωτερικῷ	2,303,574.41	2,607,930.49
Δ/σμος εξαγορῆς συμμετοχῆς Κυβερνήσεως εις κέρδη Τραπεζ. Γραμματίων	2,337,512.46	2,078,036.67
'Εξαγορά προνομίου Προνομ. Τραπεζῆς 'Ηπειροθεσσαλικῆς	1,076,200.—	1,755,200.—
Προμήθεια τροπῆς λαχειοφόρου δανείου (εις Τραπεζικά Γραμμάτια)	560,000.—	560,000.—
Διάφορα	50,000.—	50,000.—
	Δραχ. 479,713.94	716,277.03
Σύνολον	401,681,368.31	404,325,227.12

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Μετοχικόν κεφάλαιον.	Δρ. 20,000,000.—	20,000,000.—
Αποθεματικόν κεφάλαιον τακτικόν και έκτακτον	13,500,000.—	13,500,000.—
Τραπεζικά Γραμμάτια εν κυκλοφορίῃ:		
α) δι' λογαριασμῶν τής Κυβερνήσεως.	Δρ. 61,778,575.42	
β) " τής 'Εθνικῆς Τραπεζῆς.	49,820,929.73	
	111,599,505.15	108,728,360.83
Τραπεζικά γραμμάτια διδραχμα και μονοδραχμα	9,750,000.—	9,750,000.—
Καταθέσεις εν ύψει εις μεταλλικόν	2,714,932.26	12,183,504.25
Καταθέσεις εν ύψει εις τραπεζικά γραμμάτια	8,231,147.70	29,251,342.35
Επιταγαι πληρωτέαι	1,340,304.28	1,076,312.04
Μεισμάτια πληρωτέα	723,525.—	2,175,485.—
Καταθέσεις Δημοσίου πρὸς χορηγήσειν δανείων κατά τόν ΒΦΜ' Νόμον.		
Διεθν. Οικονομ. 'Επιτροπή λ/σμός καταθ. εκ δnm. ύπεγγ.		
προσόδων.	Είς χρυσόν Δρ. 769,638.30	
	Είς τρ. γρ. " 4,282,520.64	
	5,046,158.94	5,548,619.52
'Υπηρεσία 'Εθνικῶν Δανείων εις χρυσόν	418,971.75	967,583.90
'Υπηρεσία 'Εθνικῶν δανείων εις τρ. γραμ.	992,707.97	2,347,528.52
Καταθέσεις δημοσίου εις χρυσόν	3,295.78	3,295.78
Καταθέσεις Δημοσίου εις τραπεζικά γραμμάτια κατά τόν Νόμον ΒΦΕ'	15,062.65	15,062.65
'Εντοκα καταθέσεις Δημ. εις χρυσ. δι' τήν κατασχ. τού Σ.Π.Δ.Σ.	283,350.83	383,813
" " τρ. γραμμ.	2,360.21	16,994.76
Καταθέσεις ύπο προθεσμίαν και διαρκείας	118,779,666.33	119,455,846.50
Λαχειοφόρον Δάνειον Τραπεζῆς 3 % εις χρυσόν	40,574,160.—	40,574,160.—
" " " " 2 1/2 % εις τραπεζ. γραμμάτια	20,367,900.—	20,367,900.—
'Υπηρεσία Λαχειοφόρου δανείου Τραπεζῆς 3 % εις χρυσόν	2,176,306.—	2,535,730.—
" " " " 2 1/2 % εις τραπεζ. γραμμάτια	309,740.—	437,125.—
Καταθέσεις Ταμιευτηρίου.	13,234,498.67	13,194,855.85
Διάφορα	1,618,314.79	1,811,479.99
Σύνολον	401,681,368.31	404,325,227.12

Εν 'Αθήναις τῆ 10 Αδγουστου 1909.

Ο 'Υποδιοθυντής τού Λογιστηρίου Δ. Α. ΚΑΡΑΤΖΑΣ